

Βυζαντινὸς Διαλόγος

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

4

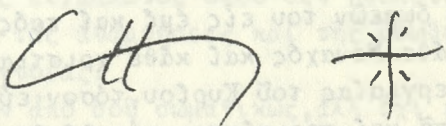

ΨΩΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

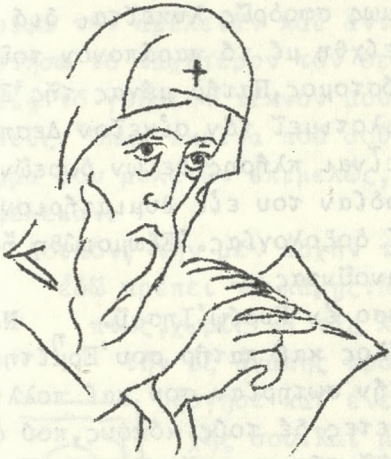
Μηνιαῖον Ὁρθόδοξον Περιοδικὸν ἑυδιδ. ἐν Ἀθ. Ὀρει

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1972 τεῦχος 4

"...Ἀπολαίω τῆς ἀγάπης σου
καὶ τῆς ἰσχυροῦς σου
καὶ εἶμαι πῆχης ἐν-
δαμονίας ἔθλιας πικρῆς...
Τὸ πρόσωπόν μου λάμπει
ὡς τὸ πρόσωπον τοῦ ηὐφρα-
μένου μου (Ἰησοῦ)..."
Ἐ. Ἀγ. Ζυμεῦν Ν. Θεολόγος

Στάγματα ἐνὸς Ἑρημίτου :-

Ἀγαπητόν μου ἐν Χῷ τέκνον, Μοναχέ Σ.
Μέ ἐρωτᾷς νά σοῦ ὑποδείξω τρόπον
Μοναχικῆς ζωῆς καὶ σωτηρίας. Χαίρω διὰ τό
αἴτημά σου, ποῦ φανερώνει εὐλάβειαν, φόβον
Θεοῦ καὶ πόθον τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.
Ἐσκέφθην πολὺ ἐδῶ εἰς τὴν Ἠσυχίαν, ἐ-
κεῖνο ποῦ θά σέ οἰκοδομοῦσεν, ἀπό τὴν θε-
οφώτιστον πεῖραν τῶν ἁγίων Πατέρων. Διότι
ἐμεῖς, ὅ, τι καὶ νά εἴπωμεν δέν θά εἶναι ἀ-
σφαλές καὶ ἀύθεντικόν, ὅπως εἶναι ἡ διδα-
σκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων.

Τέκνον μου ἀγαπητόν, μόνον οἱ ἅγιοι Πατέρες εἶναι Διδάσκα-
λοι τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ μόνον αὐτοὶ γνωρίζουν μέ τελείαν καθαρότητα &
ἐν πληροφορίᾳ τῆς χάριτος ἐν ταῖς καρδίαις των τὰ προβλήματα τῆς ἀ-
θανάτου ψυχῆς· τὴν φύσιν τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀρετῶν, τοὺς τρόπους ἀπο-
καθάρσεως τῶν πρώτων, τὴν μεθοδεῖαν τῆς κτήσεως τῶν δευτέρων, τοὺς ἀ-
πορήτους ἐκ δαιμόνων πολέμους, τὰς μυστικὰς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου καὶ
ζωοποιοῦ Πνεύματος. Αὐτοὶ εἶναι οἱ θεωροὶ "τῶν βαθέων τοῦ σατανᾶ" καὶ
μῦσται κρύφιοι τῶν βαθέων τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ Ἀποστολικόν: "τό γάρ Πνεῦ-
μα ἐρευνᾷ πάντα, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ".

Λοιπόν, τέκνον Σ. προσηυχῆθην ὑπὲρ σοῦ καὶ παρεκάλεσα τὸν Κύ-
ριον, ὅπως φωτίσῃ τὸν ἐσκοτισμένον ἐκ τῶν παθῶν νοῦν μου, διὰ νά γρά-

2 ψω·κάτι ὠφέλιμον εἰς τὴν ἀγάπην σου. Δέν γνωρίζω πῶς, ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν μου ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφδρου Πατρὸς μας Μάρκου τοῦ Ἀσκητοῦ, πρὸς τὸ περιπόθητον τέκνον του Νικδλαον τὸν Μονάζοντα.

Σοῦ ἐξομολογοῦμαι, τέκνον Σ., ὅτι κατὰ τὴν νεότητά μου, ὡς δοκίμου Μοναχοῦ, ὡς καὶ ὅταν διήνυα τὰ πρῶτα στάδια τῶν δυσκολιῶν μου, εὔρον πολλὴν παρηγορίαν ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ὁσίου Μάρκου καὶ ἡ καρδία μου ἐφλέγετο ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, πού ἠσθανόμην ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν τῶν εὐεργεσιῶν & τῶν ἀπειρῶν δωρεῶν του εἰς ἐμέ καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Κάθε Μοναχὸς καὶ κάθε χριστιανός, ὅσον ἀναλογίζεται τὰς ἀρρῆτους εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου, τόσον εὐχαριστεῖ, τόσον εὐγνωμονεῖ & τόσον ἀγαπᾷ καὶ περιπίπτει εἰς θάμβος καὶ δοξολογίαν. Αὐτὸς ὁ Μ. Βασίλειος ἔλεγεν: "Ὅταν λάβω κατὰ νοῦν τὰς ἀπειρους εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, περιπίπτω εἰς θάμβος καὶ ἔκστασιν, μήπως ἐκ τῆς ἀμελείας τοῦ νοῦ περί τὰ γήϊνα ἐκπέσω τοῦ Θεοῦ καὶ ὄνειδος γένωμαι τῷ Χριστῷ".

Χωρὶς ὁ Θεὸς νὰ πάσχη ἀλλοιωσεῖς, ὅμως σφοδρῶς λυπεῖται διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν ἀνθρώπων, ὅπως κατεδείχθη μετὰ τὸ παράπονον τοῦ Ἰησοῦ: "οἱ δὲ ἐννέα ποῦ;"; Διὸ καὶ ὁ Χρυσόστομος, Πατὴρ μέγας τῆς Ἐκκλησίας λέγει, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη ἡμῶν "φιλοτιμεῖ τὸν οἰκεῖτον Δεσπότην διὰ μερίζοντας δωρεάς". Καὶ ἡ ζωὴ μας εἶναι πλήρης θείων δωρεῶν. Μακάριος ἐκεῖνος, πού παρεσκεύασε τὴν καρδίαν του εἰς θυμιατήριον ἀδιαλείπτου εὐχαριστίας, εὐγνωμοσύνης καὶ δοξολογίας. Ἐξωμοιώθη ἤδη μετὰ τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους, ἀδιαλείπτως ὑμνοῦντας...

Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ. Ν.

Ὁ φίλος καὶ πατὴρ σου Ἐρμίτης

"Ἐπειδὴ εἶχες πολλὴν φροντίδα διὰ τὴν σωτηρίαν σου καὶ πολλὴν μέριμναν διὰ τὴν κατὰ Θεὸν ζωὴν, μοῦ ἐξέθετες δὲ τοὺς κόπους, πού ἀπαιτοῦνται, τὴν θερμὴν προθυμίαν, τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν Μοναχικῶν Κανόνων καὶ τὴν σωματικὴν κακοπάθειαν, διὰ νὰ ἐνωθῆς μετὰ τὸν Θεόν.

Πόσαι ἀγρυπνίαι χρειάζονται καὶ συνεχῆς προσοχή. "Ὅτι πόσοι πόλεμοι καὶ πόσα σαρκικά πάθη ἀνάπτουν εἰς τὸ σῶμα καὶ ἐπιτίθενται κατὰ τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τὸν ἀντιστρατευόμενον νόμον τῆς ἀμαρτίας κατὰ τοῦ νόμου τοῦ νοός". Περισσότερον δὲ ἐθλίβεσο, διότι σὲ ἐνοχλοῦσαν τὰ πάθη τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἐπιθυμίας. Καὶ μοῦ ζητοῦσες παραινέσεις & μεθόδους, μετὰ ποίους ἀγῶνας ἀσκητικούς θὰ ἐπετύγχανες νὰ νικήσης τὰ ὀλέθρια πάθη, πού ἀνέφερες.

Καὶ νὰ μὲν, ὅταν μοῦ εἶπες αὐτά, ὅσον μοῦ ἦτο δυνατόν, ἔδωσα εἰς τὴν ἀγάπην σου διαφόρους ψυχωφελεῖς παραινέσεις καὶ πνευματικὰ θεωρήματα. Καὶ σοῦ ὑπεδείκνυα, πῶς ἡ ψυχὴ πολιτευομένη μετὰ πίστιν

καί βοηθουμένη από τήν χάριν τοῦ Θεοῦ, δι' ἀσκητικῶν ἀγώνων & μόχθων 3
, μέ σῦνεσιν καί μέ φωτισμένην λογικῆν γνῶσιν, σοφῶνα μέ τό εὐαγγέλιον, δύναται νά νικήσῃ τās κακίας πού ἀναβλύζουν ἐκ τῶν παθῶν. Ἴδιαι τέρως δέ σοῦ ἔλεγα διὰ τά πάθη τῆς ἐπιθυμίας καί τῆς ὀργῆς.

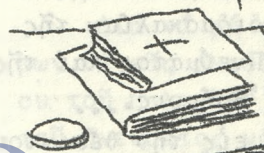
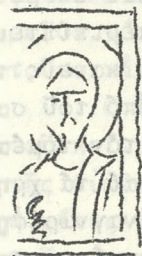
Μέ τά πάθη δέ ἐκεῖνα, μέ τά ὁποῖα περισσοῦτερον ἀνεζυμῶθη ἡ ψυχή ἀπό συνήθειαν καί αὐτά πλέον τῶν ἄλλων τήν παρασύρουν, χρειάζε-
ται ἀδιάλειπτος ἀγών καί περισσοτέρα φροντίς, ἕως ὅτου ὑποτάξῃ ἡ ψυχή τά σαρκικά καί ἄλογα ἐνεργήματα τῆς καρδίας, εἰς τά ὁποῖα πλανω-
μένη ὑπετάσσετο καί ἐφέρετο ὡς αἰχμάλωτος ὅπου δέν ἤθελεν. Καί ἀπό τήν συνεχῆ ἄτοπον μελέτην καί τās ἀναμνήσεις καί τῆς ἔσωθεν συγκα-
ταθέσεως εἰς τās ἀκαθάρτους ἐννοίας.

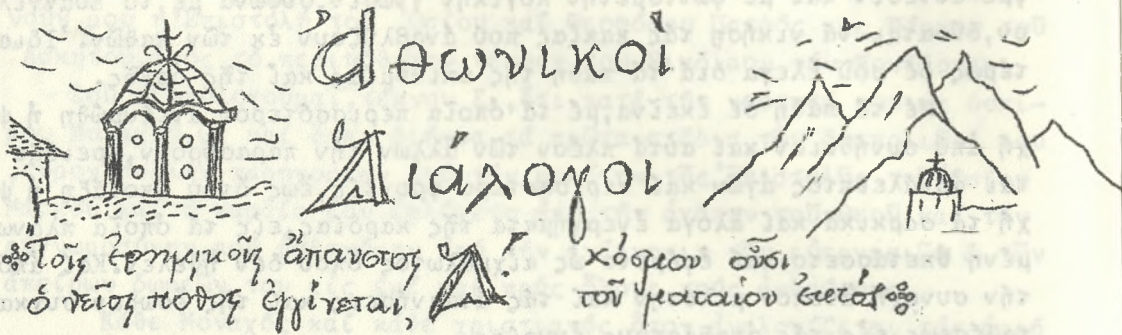
Ἐπειδή, λοιπόν, ἐχωρίσθη ἀπό σοῦ σωματικῶς, ἀλλ' ὄχι καί μέ τήν καρδίαν, καί ἦλθον εἰς τήν Ἐρημον πλησίον εἰς τοὺς ἀληθινοὺς ἐργάτας καί ἀθλητάς τοῦ Χριστοῦ—μήπως ἔστω καί ἐλάχιστα ἀγωνιζόμενος καί συναθλῶν μέ τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς ἀθλοῦντας κατὰ τῶν παθῶν καί τῶν δαιμόνων καί μέ γενναιότητα ὑπομένοντας, ἀφήσω δέ τήν ὀκνηρίαν & ἀπορρίψω τήν ἀμέλειαν καί ἀντί τούτων φροντίσω μέ ἐπιμέλειαν νά εὐαρ-
στήσω τό ταχύτερον τόν Θεόν—δι' αὐτό ἀπό ἀγάπην ἠθέλησα νά χαράξω εἰς τό γνήσιον τέκνον μου μερικᾶς νοθεσίας καί παραινέσεις ψυχωφελεῖς. Ὅπως ἐκεῖνα πού σοῦ ἔλεγα προφορικῶς, αὐτά τά ἴδια ἀπό τό γράμμα μου μελετῶν ἐπιμελῶς, ὡσάν νά ἦμην παρών, νά λαμβάνῃς πνευματικῆ ὠφέλειαν.

Λοιπόν, τήν μέν ἀρχήν τῆς κατὰ Θεόν ὠφελείας σου, ὦ τέκνον, ἀπό ἐδῶ πρέπει νά κάμῃς: Νά ἀναλογίζεσαι καί νά μελετᾷς ἀδιαλείπτως, χωρίς νά τās λησμονεῖς ποτέ, ὅλας τās εὐεργεσίας & τήν ἐξ ἀγάπης πρόνοιαν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, πού ἐ-

νήργησε καί ἐνεργεῖ ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς σου. Καί μή κυριαρχουμένος ἀπό τήν λήθην ἢ ἐξ αἰτίας τῆς ῥαθυμίας λησμονεῖς τās ἀπείρους καί ἀνεκφράστους εὐεργεσίας του. Καί διερχεσαι τόν βίον σου ἀχαρίστως καί ἀνωφελῶς. Αὐταί αἱ ἀδιάλειπτοι μνήμαι, ὡσάν ἄκανθα, κεντοῦν τήν καρδίαν καί τήν ὠθοῦν σέ ταπεινώσιν..."

ἸΩ. (συνεχίζεται)

-Εἰς τό πρόβλημα αὐτό οἱ ἅγιοι Πατέρες εἶναι ἀληθεῖς ἀθενταί. Διότι δέν πρόκειται μόνον διά τὰς φυσικάς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, ἀλλά καί διά τήν ἀδιόρατον σύστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Τό θέμα δέν εἶναι ἀπλῶς ἐπιστημονικόν, ἀλλά κυρίως ὑπερφυσικόν, θεολογικόν καί ἐν τελῶς πνευματικόν. Ἀπό τότε πού ἠπατήθη ὁ ἄνθρωπος ἐν Ἐδέμ, ὑπέστη διαφοροποίησιν εἰς τὰς ψυχοπνευματικάς λειτουργίας του. "Ἄν εἰς τήν ψυχῆν τοῦ βαπτιζομένου Ὁρθοδόξως, συμφῶνως μέ τήν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, μετέχουν τόσον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅσον & τὰ πονηρά πνεύματα, καθίσταται ἐῦλογον, ὅτι ἡ ψυχολογία δέν δύναται νά ἐνεργήσῃ ἐπιστημονικά παρατηρήσεις, χωρίς νά ὑποστῇ παραπλάνησιν.

Καί, συνέχισεν ὁ Μοναχός, τοῦτο, διότι τόσον ἡ ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅσον καί ὁ πόλεμος ὑπό τῶν πονηρῶν πνευμάτων, κεῖνται ἐκτός τοῦ χώρου τοῦ ἐπιστητοῦ. Διερωτῶμαι, πῶς ἕνας ψυχίατρος δύναται νά κάμῃ διαπιστώσεις ἐπί μιᾶς ψυχῆς, ἐνεργουμένης ὑπό τοῦ ἁγίου Πνεύματος καί ἐπί ἄλλης ἐπηρεαζομένης ὑπό πνευμάτων ἀκαθάρτων;

Δεδομένου δέ, συνέχισεν, ὅτι ἡ ψυχιατρική δέν ἀποδέχεται ὑπερφυσικάς ἐνεργείας, ἀντιλαμβάνεται κανεῖς εἰς ποῖας πλάνας περιπίπτει. Ἄλλ' ἄν συμβῇ ὁ ψυχίατρος νά εἶναι πιστός, ἀντιλαμβάνεται κανεῖς τί δὲ ἔλεγμα ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ ἐνώπιον ψυχῆς ἐνεργουμένης ὑπό τοῦ σατανᾶ, "μετασχηματιζομένου εἰς ἄγγελον φωτός". Ἐπειδή εἰς τόν τομέα αὐτόν ἡ πίστις ἀναιρεῖ, ἔν τινι μέτρῳ, τήν ἐπιστήμην, ὡς καί τὰ χρησιμοποιοῦμενα ὑπ' αὐτῆς μέσα. Διότι ὡς μέν χριστιανός θά ἀναγνωρίσῃ ὑπερφυσικήν ἐνέργειαν, ὡς δέ ἐπιστήμων τί θά εἴπῃ εἰς τόν πάσχοντα;

Ἐπομένως τό ὅλον θέμα πρέπει νά θεωρηθῇ ἐντός μόνον τῆς περιοχῆς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ἐν συνδυασμῷ μέ τήν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καί τῆς δαιμονολογίας, ἥτις ἐντονώτερον ἀπεκαλύφθη ἐν ταῖς Ἐρήμοις....

Καί ὁ Μοναχός ἐζήτησε συγχώρησιν καί ἐκάθησεν εἰς τήν θέσιν του

- 'Η ἐν ἀγίῳ Πνεύματι πεῖρα, εἶπα, εἶναι ἀνενδοεῖς τῶν ἐπιστημονικῶν δεκανικῶν. Λόγοι στοιχειώδους συνεπείας ἐπιβάλλουν νά μή ἀπομακρυνθῶμεν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἀπό τό πνεῦμα τῶν ἀγίων Πατέρων, διότι δέν θά ἔχωμεν ποῦ νά στηριχθῶμεν, παρεκτός τῆς φοβεράς εὐθύνης, ποῦ συνεπάγεται ἡ παραθεώρησις τῆς ἐν Πνεύματι ἀγίῳ διδασκαλίας.

'Ἐλπίζω νά συμφωνῆτε καί σεῖς, Γέροντα, μέ τά λεχθέντα.

- Δέν ἦτο δυνατόν νά σκέπτομαι διαφόρως, ἀπεκρίθη ὁ Γέρον, ἀφοῦ "χάριτι πληροφορούμεθα ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν" τήν ἀκριβείαν τῆς διδασκαλίας τῶν ἀγίων Πατέρων. Δόξα τῷ Θεῷ, δέν εἶμεθα προτεστάνται, ὥστε νά στεροῦμεθα αὐθεντικῶν κριτηρίων ἐπί τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, μία φάσις τῆς ὁποίας, ἡ ὑπάτη ἴσως, ἀποτελεῖ τό συζητούμενον θέμα. Ἀλλά θά ἐπανέλθω εἰς τό πρόβλημα τῆς καρδίας.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες θεωροῦν τήν καρδίαν καί ὡς κέντρον ὑπερφυσικόν, ἐπειδή ἡ χάρις τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἐνθρονίζεται ἐν τῷ βάθει αὐτῆς, ἐπικαλούμενοι πλεῖστα Γραφικά χωρία, τινά τῶν ὁποίων ἀνέφερε ὁ καλός ὑποτακτικός μου Ν. προκειμένου ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ συναντᾶται ὁ Θεός. Ἐπίσης σᾶς ἀναφέρω ἐνδεικτικῶς ἀπόψεις τινάς ἀπό τήν πεῖραν τῶν Μυστικῶν λεγομένων Πατέρων, διὰ ν' ἀντιληφθῆτε τήν συμφωνίαν τῆς διδασκαλίας των.

'Ο ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος γράφει: "Ἡ καρδία ἡγεμονεῖ ὁλοῦ τοῦ ὀργάνου καί ὅταν ἡ χάρις κατάσχη ὅλας τάς νομάς τῆς καρδίας, τότε βασιλεύει ὅλων τῶν λογισμῶν καί ὅλων τῶν μελῶν. Ἐκεῖ γάρ ἐστίν ὁ νοῦς καί πάντες οἱ λογισμοί τῆς ψυχῆς".

'Ο ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: "Ἴδού, λέγει, ὁ οὐρανός ἔσωθεν σου, εἰ καθαρός ἔση καί ἐν σεαυτῷ ὄφει τοῦς ἀγγέλους σὺν τῷ φωτί αὐτῶν & τόν Δεσπότην αὐτῶν μετ' αὐτῶν". Καί, "Σπούδασον εἰσελθεῖν εἰς τό ταμεῖον τό ἔνδοθεν σου καί ὄφει τό ταμεῖον τό οὐράνιον". Ἐν γάρ ἐστί τοῦτο κάκεινο".

'Ο δέ ἅγιος Διάδοχος, Ἐπίσκοπος Φωτικῆς, εἰς τά Φιλοκαλικά αὐτοῦ κείμενα, γράφει: "Ἐγώ ἐκ τῶν θείων Γραφῶν καί ἐξ αὐτοῦ τοῦ νοῦ τῆς αἰσθήσεως κατείληφα, ὅτι πρό μέν τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἔξωθεν ἡ χάρις πρός τά καλὰ προτρέπεται τήν ψυχῆν, ὁ δέ σατανᾶς ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐμφωλεύει βάθεσιν. Ἀπό δέ τῆς ὥρας, ἐν ἧπερ ἀναγεννώμεθα, ἔξωθεν μέν ὁ δαίμων γίνεται, ἔσωθεν δέ ἡ χάρις".

Διὰ νά μή σᾶς καταπονῶ μέ μαρτυρίας Πατερικᾶς, συνέχισεν ὁ Γέρον, θά σᾶς ἀναφέρω μόνον ἓνα ἀπό τά πολλά χωρία τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ: "Ἐκεῖ τοίνυν δεῖ σκοπεῖν, εἰ ἐνέγραφεν ἡ χάρις τοῦς τοῦ Πνεύματος νόμους. Ἐκεῖ, ποῦ; ἐν τῷ ἡγεμονικῷ ὀργάνῳ, ἐν τῷ τῆς χάριτος θρόνῳ, ὅπου ὁ νοῦς καί οἱ λογισμοί πάντες τῆς ψυχῆς, ἐν τῇ κα

6 ρδία". Ἡ συμφωνία, ὅπως ἀντιλαμβάνεσθε, εἶναι ἀπόλυτος.

Ἐπίσης, συνέχισεν ὁ Γέρων, ἡ καρδία εἶναι καὶ κέντρον παραφυσικόν, δηλαδή ἡ πηγή τῶν ἀκαθάρτων ἐνοιῶν καὶ ἐνεργημάτων. "Ὅλα τὰ παρὰ φύσιν πάθη, οἱ αἰσχροί, οἱ βλάσφημοι, οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ἀπὸ τῆν πηγὴν αὐτὴν ἀναβλύζουν. "Ὅλοι αἱ κακαὶ ἐπιθυμίαι, αἱ ἄστοποι ὀρέξεις, αἱ ἀντιπνευματικαὶ καὶ κακοθήεις κλίσεις ἐκ τῆς καρδίας γεννῶνται.

Πρέπει δὲ νὰ διευκρινισθῇ, ὅτι τὰ ἄλογα αὐτὰ ἐνεργήματα δὲν ἀναδύονται ἀπὸ τῆν φύσιν τῆς καρδίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆν κακὴν καὶ ἀντιευαγγελικὴν χρῆσιν τῆς ἡθικῆς ἐλευθερίας. "Ἄλλωστε, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῶν Πατέρων ὡς παραφυσικαὶ ἐνεργεῖαι. Αὐτὰ ὅλα συσσωρεύονται δίκην νέφους περὶ τῆν καρδίαν καὶ δὲν ἀφήνουν" τοῦ ἰδεῖν τῆν θεῖαν ἀκτίνα", ὡς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος.

—Πράγματι, συνεπλήρωσεν εἰς ἐκ τῶν Μοναχῶν τῆς συνοδείας, εἶναι παραδεκτὸν ὑφ' ὄλων τῶν θείων Πατέρων, ὅτι τὰ ἐμπαθῆ αὐτὰ παράσιτα τῆς ψυχῆς, ἔχουν καλύψει τῆν ἐν τῷ βάθει τῶν καρδιῶν μας θεῖαν χάριν, ποῦ ἐλάβομεν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ὅπως καλύπτεται ἡ σπιθα ὑπὸ τῆς αἰθάλης.

Τὸ θέμα περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς εἶναι σοβαρότατον καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ συζητηθῇ ἐκτενέστερον.

—'Ἄλλ' εἰς τῆν καρδίαν, ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Γέρων, τελεῖται καὶ ὁ πόλεμος τοῦ σατανᾶ, ὅστις, ἐπειδὴ εἶναι ἄδατος, λανθάνει τοὺς πολλοὺς λέγουν οἱ Πατέρες, ὅτι ὁ σατανᾶς κάμνει τὸ πᾶν, διὰ νὰ μὴ μάθουν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι εὕρσκεται ἐντός των, ἀλλὰ νὰ νομίζουν ὅτι ἔξωθεν τοξεύει τὰς καρδίας.

—Γέροντα, εἶπεν ὁ ὑφηγητῆς Γ., ἔχω νὰ παρατηρήσω ὅτι αὐτῆ-ἡ θεωρία, περὶ συνυπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ σατανᾶ εἰς τὸν αὐτὸν χώρον, εἶναι αἰρετικὴ καὶ κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Πῶς δύναται νὰ συνυπάρξῃ ἡ χάρις μετὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων εἰς τῆν καρδίαν;

—Τέκνον, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων, γνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει καταδικάσει τῆν Μανιχαϊστικὴν αὐτὴν αἵρεσιν, τῆς συνυπάρξεως ἐν ἐνὶ τόπῳ Θεοῦ καὶ σατανᾶ. Πρέπει ὅμως νὰ σᾶς διασαφήσω, ὅτι οἱ Πατέρες δὲν λέγουν αὐτὸ. Σᾶς ὑπενθυμίζω τὸ χωρίον τοῦ ἁγίου Διαδόχου, ὁπερ ἀνέφερα, ὅτι ἡ μὲν χάρις ἐνοικεῖ εἰς τὰ μύχια τῆς καρδίας, ἐνῶ ὁ σατανᾶς ἐνεργεῖ εἰς τῆν ἐπιφάνειάν της.

Σᾶς ἀναγινώσκω ἐκ τῆς "Φιλοκαλίας" μίαν ἀποφιν τοῦ ἀνωτέρω Νηπτικοῦ Πατρὸς, διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι λέγω ἰδικὰς μου θεωρίας: "... Ὅθεν εὕρσκομεν, ὅτι ὡς πάλαι ἐκυρίευσεν ἡ πλάνη τῆς ψυχῆς, οὕτω μετὰ τὸ βάπτισμα, κυριεύει αὐτῆς ἡ ἀλήθεια. Ἐνεργεῖ μὲντοι καὶ ὁ σατανᾶς μετὰ τοῦτο τῆ ψυχῆ καθάπερ τὸ πρὶν καὶ χεῖρω δὲ τὰ πολλὰ, οὐχ' ὡς συμ

παρών θέ τῆ χάριτι, μή γένοιτο, ἀλλά καπνίζων ὡπερ τόν νοῦν διὰ τῆς 7
ύγρδότητος τοῦ σώματος τήν ἠδύτητα τῶν ἀλόγων ἡδονῶν.."

Ὁ ἅγιος Διαδόχος, ἐξηκολούθησεν ὁ Γέρων, ἔχων ὑπ' ὄφιν του τήν
Μανιχαϊστικὴν θεωρίαν, περὶ συνυπάρξεως χάριτος καὶ σατανᾶ, ἀφιέρω-
σεν ἀρκετὰ κεφάλαια εἰς τὸ θέμα τοῦτο. Θά σᾶς ἀναγνώσω, κατ' ἐκλογὴν
, διὰ ν' ἀντιληφθῆτε πληρέστερα τὸ ὀρθὸν φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, δεδο-
μένου τοῦ κύρους τοῦ θείου τούτου Πατρὸς, ἀφοῦ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ
Παλαμᾶς, τοσάκις τὸν ἐπεκαλέσθη κατὰ τὰς Ἑσυχαστικὰς Ἐριδας τοῦ 14
ου αἰῶνος: "Ὁ σατανᾶς ὡς εἶπον, διὰ μὲν τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος ἐκβά-
λλεται ἀπὸ τῆς ψυχῆς, συγχωρεῖται δέ αὐτῷ ἐνεργεῖν αὐτῇ διὰ τοῦ σώ-
ματος. Ἡ μὲν γὰρ χάρις τοῦ Θεοῦ, αὐτὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς, τούτέστιν
εἰς τὸν νοῦν κατασκηνοῖ, οὐ φαινομένη τοῖς δαίμοσι. Διόπερ ἐξ αὐτοῦ
τοῦ βάθους τῆς καρδίας ἡμῶν αἰσθανόμεθα τοῦ θείου, ὡπερ ἀναβλύζον-
τος, πόθου, ὅτε θερμῶς τοῦ Θεοῦ μεμνήμεθα. Τὰ δέ πονηρὰ πνεύματα ταῖς
αἰσθήσεσι, λοιπὸν τοῦ σώματος ἐνάλλεται καὶ ἐμφωλεῦει, διὰ τῆς εὐχε-
ρείας τῆς σαρκὸς ἐνεργοῦντα, ἐπὶ τῶν ἔτι νηπιαζόντων τῆ ψυχῆ.."

Ὡσαύτως λέγει: "Δύο ὡπερ γένη ὁ λόγος ἡμᾶς διδάσκει τῆς γνώ-
σεως τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσιν ὡπερ λεπτότερα
, τὰ δέ ὑλωδέστερα· τὰ οὖν λεπτότερα τῇ ψυχῇ πολεμεῖ· τὰ δέ ἄλλα, τὴν
σάρκα διὰ λιπαρῶν τινων παρακλήσεων αἰχμαλωτίζειν εἴωθε. Διόπερ ἐ-
ναντίως ἔχουσιν ἀεὶ πρὸς ἑαυτούς, οἱ τε τῇ ψυχῇ προσπαλαίοντες δαί-
μονες καὶ οἱ τῷ σώματι, κἂν εἰς τὸ βλάπτειν τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἴσην
ἔχουσι πρὸθεσιν. Ὅτε οὖν ἡ χάρις οὐ κατοικεῖ εἰς τὸν ἀνθρώπον, εἰς
τὰ βάθη τῆς καρδίας δίκην ὄντως ὄψεων ἐμφωλεῦουσι, μὴ συγχωροῦντες
ὄλως διαβλέψαι τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ καλοῦ. Ὅτε δέ εἰς
τὸν νοῦν ἡ χάρις ἐγκέκρυπται, ὡσάν νεφέλαι τινὲς ζοφώδεις λοιπὸν
διὰ τῶν τῆς καρδίας μερῶν διατρέχουσιν εἰς τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας."

Καὶ ὁ Γέρων ἔκλεισε τὴν "Φιλοκαλίαν" καὶ συνεπλήρωσε. Νομίζω,
ὅτι δὲν ἔμεινεν ἀμφιβολία, ὡς πρὸς τὸ Ὁρθόδοξον φρόνημα τῶν ἁγίων
Πατέρων. Πρέπει μόνον νὰ ἀμφιβάλλωμεν, διὰ τὸ ἂν γνωρίζωμεν τὴν ὑψη-
λὴν διδασκαλίαν των καί, πολὺ περισσότερο, ἂν τὴν βιώμεν..

— Πράγματι, ἅγιε πάτερ, παρετήρησεν ὁ ὑψηγητῆς Γ., πολὺ ὀλίγον οἱ
θησαυροὶ τῆς ἀδαμαντίνης Ὁρθοδοξίας, ὡς διετυπώθησαν ὑπὸ τῶν ἁγίων
Πατέρων, μᾶς εἶναι πνευματικὸν κτῆμα. Ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν
εὕρισκόμεθα βιωματικῶς εἰς χαῶδη διάστασιν με τοὺς θείους Πατέρας
καὶ πελαγοδρομοῦμεν εἰς ματαιάς καὶ προτεσταντικὰς θεωρίας, ἀνύπο-
πτοι διὰ τὴν ἐσωτερικὴν συμφορὰν μας..

— Καὶ αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀμέλειάν μας, συνεπλήρωσεν ὁ Γέρων
διὰ τὸν ἁγιασμόν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πολυτίμου ψυχῆς. Καὶ ὁ ἅγι-

8 ασμός επιτυγχάνεται, σὺν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἐντολῶν, διὰ τῆς προσευχῆς. Καί ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης "ἡ ἔλλειψις ἐπ' ἀρετῇ καὶ ἀγιότητι διαπρεπόντων ἀνθρώπων, ἔχει τὴν αἰτίαν τῆς εἰς τὴν παρὰ μέλησιν τῆς νοερᾶς προσευχῆς! Διὸ καὶ ἀποφαίνεται, "ὀλίγοι οἱ σφῆδόμενοι εἰς τὴν ἐποχὴν μας". Φαντασθῆτε, λοιπόν, τὴν δύναμιν τῆς νοερᾶς προσευχῆς:.. Τῆς προσευχῆς, ποῦ γεννᾷ τὸν θεῖον ἔρωτα:..

- Σεβαστέ μου Γέροντα, εἶπεν ὁ ὑφηγητής, συνεχίσατε παρακαλοῦ - μεν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ περὶ καρδίας καὶ προσευχῆς προβλήματος. "Ἄλλωστε δι' αὐτὸν τὸν λόγον διήλθομεν ἐκ τοῦ ἀσκητηρίου σας. Διδότι εἶναι τόσοι ὀλίγοι ποῦ γνωρίζουν αὐτὰ τὰ πνευματικῶτατα θέματα, εἰς ὅλας τὰς πλευράς των, ἴσως καὶ μεταξὺ Μοναχῶν:..

- Δυστυχῶς καὶ μεταξὺ τῶν Μοναχῶν, παρενέβη ὁ μετὰ τὸν Γέροντα Μοναχός. Μάλιστα ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἀποκλαιόμενος διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς νοερᾶς προσευχῆς καὶ ὑπὸ τῶν Μοναχῶν τῆς ἐποχῆς του, λέγει: "Παλαιότερα, εἰς τὸ βυζάντιον, ὄχι μόνον Μοναχοί, ἀλλὰ καὶ κοσμικοὶ ἐνήργουν τὴν νοεράν προσευχὴν, καί τοι ἐκυκλοῦντο ὑπὸ ἀπείρων μεριμνῶν. Ἀκόμη δὲ καὶ βασιλεῖς, παρὰ τὰς τῶσας ἐπισήμους ὑποθέσεις των, ἐπεμελοῦντο τῆς προσευχῆς τῆς καρδίας. Καὶ ἐπιλέγει ὁ θεῖος Πατήρ: "Νῦν ἐξ ἀμελείας τε καὶ ἀγνωσίας, οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἐν κόσμῳ οὖσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Μοναχοῖς αὐτοῖς καὶ ἡσυχῶς μονάζουσι, σπανιώτατον ἐστίν, ὡς τῆς ζημίας: καὶ πάνυ δυσεύρετον τὸ ἐργάζεσθαι τὴν νοεράν προσευχὴν...". Καὶ φυσικᾶ, παραμένομεν ἄκαρποι, παρὰ τοῦς κόπους τῆς ἀσκήσεως..."

- Ἐλέγομεν, λοιπόν, εἶπεν ὁ Γέρον, ὅτι ἡ καρδιά εἶναι καὶ κέντρον παραφυσικῶν, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐνεργοῦν καὶ οἱ δαίμονες καὶ τὰ πάθη. Πράγματι, ἐκτός τῆς Πατερικῆς παραδόσεως, ὁ Κύριος, "ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας ἡμῶν", ὡς ψάλλει ὁ Δαβὶδ, ἐδίδαξε τὸν κόσμον ὅτι, "ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι...". Ἐπίσης, εἶπεν, "Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων—δηλ. ξηρῶν θείας χάριτος, ὡς λέγει ὁ Νανζιανζηνός Γρηγόριος—ζητοῦν ἀνάπαυσιν καὶ οὐχ εὐρίσκει· τότε λέγει, ἐπιστρέφω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον· τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἕτερα ἑπτὰ πνεύματα—ἧτοι μετὰ πλείονος τῆς παρασκευῆς—πονηρότερα ἑαυτοῦ καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων".

Ἐξ αὐτῶν τῶν Εὐαγγελικῶν χωρίων τί τεκμήρεται; Ὅχι βεβαιοῦ ἡ Πατερικὴ παράδοσις, ὡς πρὸς τὴν καρδίαν ὡς κέντρον παραφυσικοῦ, ἐμπαύσεως & δαιμονιώδους, τῆς χάριτος ἀπούσης. (συνεχίζεται) Ἐρημίτης Χ.

πιστολή πρὸς τὴν ἐμμοιαζοῦσαν γεννοτά-
την Ζένην, τὸν ἐν ἁγίοις Πατέρι ημῶν
Γενοριῶ τοῦ Παλαμᾶ #

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, λοιπόν, μᾶς παρεχώρησεν ὁ Θεὸς καὶ τὴν πα-
ροῦσαν ζωὴν, προσφέρων εὐκαιρίαν μετανοίας. Διότι ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ
δυνατότης μετανοίας, ἀμέσως μὲν ἡμάρτανεν ὁ ἄνθρωπος, θά ἔστερητο
καὶ τὴν παροῦσαν ζωὴν. Διότι ποῖον θά ἦτο τὸ ὄφελος ἐξ αὐτῆς;

Διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται καθόλου εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀπελ-
πιζῶνται, μολονδὲ ὁ πονηρὸς, διὰ ποικίλων τεχνασμάτων, ὀδηγεῖ εἰς ἀ-
πόγνωσιν, ὄχι μόνον τοὺς ἀμελεῖς πνευματικῶς, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ τοὺς ἀ-
γωνιζομένους.

Εἶναι φανερόν, λοιπόν, ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός τῆς παρατάσεως
τῆς ζωῆς ἐκάστου ἀνθρώπου, πού ἡμάρτησεν, ἀποτελεῖ ἐγγύησιν, δι' ὅποι-
ον θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θά τὸν ὑποδεχθῇ, ἀκριβῶς ἐ-
πειδὴ ὁ καιρὸς τῆς παρουσίας ζωῆς, εἶναι καιρὸς μετανοίας. Διότι συνυ-
πάρχει μονίμως μετὰ τῆς παρουσίας ζωῆς ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως. Καί
εἰς τὴν ἐλευθέραν βούλησιν ἀπόκειται ἡ ἐκλογή τῆς ὁδοῦ τῆς ζωῆς ἢ
τοῦ θανάτου, τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης. Εἶναι δέ δυνατόν νὰ προτιμή-
σῃ κανεὶς ὅ, τι θέλει.

Ποῦ, λοιπόν, νὰ εὔρῃ τόπον ἢ ἀπελπισία, ἐφ' ὅσον διαρκῶς καὶ ὑφ' ὄ-
λων εἶναι δυνατόν, ὅποτε θελήσουν, ν' ἀποκτήσουν τὴν αἰώνιον ζωὴν; Βλέ-
πεις τὸ μέγεθος τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ; Δὲν μᾶς τιμωρεῖ ἀμέσως,
κατὰ δίκαιον λόγον, οἱ ὅποιοι παρέβημεν τὸ θέλημα του, ἀλλὰ μακροθυ-
μῶν προσφέρει καιρὸν μετανοίας.

Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μακροθυμίας, μᾶς δίδει τὴν δυνατότητα, ἐὰν
θελήσωμεν, νὰ γίνωμεν υἱοὶ Θεοῦ. Τί ἐννοῶ υἱοθεσίαν; Νὰ ἐνωθῶμεν με-
αὐτὸν καὶ νὰ γίνωμεν ἐν πνεῦμα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη κατὰ τὸν καιρὸν
τοῦτον τῆς μακροθυμίας ἡμεῖς βαδίσωμεν τὴν ἀντίθετον ὁδὸν καὶ ἀγα-
πήσωμεν τὸν θάνατον περισσότερο ἀπὸ τὴν ζωὴν τὴν ἀληθινὴν, ὁ Θεὸς
δὲν μᾶς ἀφαιρεῖ τὴν δυνατότητα σωτηρίας, ἢ ὅποια μᾶς ἔχει δοθῆ.

Καὶ ὄχι μόνον δὲν μᾶς ἀφαιρεῖ, ἀλλὰ καὶ μᾶς καλεῖ ἐκ νέου καὶ
περιέρχεται ζητῶν, διὰ νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ ἔργα τῆς ζωῆς, ὅπως &
εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπὸ πρῶτας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἐ-
σπέρας τοῦ βίου. Ἀλλὰ ποῖος εἶναι ὁ προσκαλῶν ἡμᾶς καὶ ὑποσχομένος

10 μισθόν, ως εἰς ἐργάτας; Εἶναι ὁ Πατήρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί "Θεός πάσης παρακλήσεως". Ποῖα εἶναι ἡ ἄμπελος ἐντός τῆς ὁποίας μᾶς καλεῖ νά ἐργασθῶμεν; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπεν: "Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος". Καθ' ὅσον μάλιστα δέν δύναται νά προσέλθῃ κανεὶς εἰς τὸν Χριστόν, ἐάν δέν τὸν προσκαλέσῃ ὁ Πατήρ, καθὼς ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Ποῖοι εἶναι τὰ κλήματα; Ἡμεῖς. "Ἀκουσε πάλιν τὸν ἴδιον νά λέγῃ: "Ἐμεῖς ἐστε τὰ κλήματα ὁ Πατήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστίν!"

Ὁ Πατήρ, λοιπόν, μέσῳ τοῦ Υἱοῦ συμφιλιώνει ἡμᾶς πρὸς ἑαυτόν, διὰ τῆς συγχωρήσεως, πού παρέχει εἰς τὰς ἁμαρτίας μας καί μᾶς προσκαλεῖ ὄχι ὡς ἁμαρτωλοὺς, πράττοντας ἄτοπα, ἀλλ' ὡς ἀνέργους, μολονότι ἡ ἀργία εἶναι ἁμαρτία. Διότι θά δώσωμεν ἀπολογία καί διὰ τὰ μάταια λόγια, τὰ ὁποῖα ἡ Γραφή ὀνομάζει "ἀργοὺς λόγους". Ἄλλ' ὅπως εἶπα, παραβλέπει ὁ Θεὸς τὰς ἁμαρτίας τοῦ παρελθόντος ἐκάστου καί μᾶς προσκαλεῖ συνεχῶς καί ἐπιμόνως.

Ἄλλὰ τί μᾶς καλεῖ νά κάμωμεν; Νά ἐργασθῶμεν εἰς τὸν ἀμπελῶνα. Αὐτὸ σημαίνει νά ἐπιμεληθῶμεν τὰ κλήματα, δηλαδή τοὺς ἑαυτοὺς μας. Κατόπιν—ὡ ἀσύλληπτον μέγεθος φιλανθρωπίας—μᾶς ὑπόσχεται ἀμοιβήν καί μᾶς τὴν παρέχει, ἂν καί κοπιᾶζομεν μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μας. Προσέλθετε, λέγει, λάβετε ζωὴν αἰώνιον, τὴν ὁποῖαν πλουσίως σᾶς προσφέρω. Καί τὸν μόχθον τῆς ὁδοιπορίας σας καί αὐτὸ μόνον, ὅτι ἤθε λήσατε νά λάβετε τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπὸ ἐμῆ, θά ἀνταμείψω, ὡσάν νά σᾶς τὰ χρεωστῶ, προσωπικῶς.

Ποῖος δέν ὀφείλει λύτρα εἰς ἐκεῖνον, πού τὸν λυτρώνει ἀπὸ τὸν θάνατον; Ποῖος δέν ἐκφράζει εὐγνώμοσύνην εἰς ἐκεῖνον, πού τοῦ χαρίζεται τὴν ζωὴν;

Ὁ Κύριος ὑπόσχεται ἐπὶ πλεον νά προκαταβάλλῃ καί μισθόν & μάλιστα ἀνέκφραστον μισθόν. Διότι λέγει: "Ἐγὼ ἤθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι & περισσὸν ἔχωσι". Τί εἶναι αὐτὸ "περισσόν"; "Ὅτι ὄχι μόνον θά εἶναι ὁ Χριστὸς μαζί των καί θά συζοῦν, ἀλλὰ θά τοὺς κάμῃ καί ἀδελφοὺς & συγκληρονόμους. Αὐτὸ, λοιπόν, τὸ περισσόν, εἶναι πρὸδηλον ὅτι ἀποτελεῖ τὸν μισθόν, ὅστις παρέχεται εἰς ὅσους ἔσπευσαν νά ἐργασθοῦν εἰς τὴν ζωοποιὸν ἄμπελον καί ἀπετέλεσαν κλήματα αὐτῆς καί ἐμόχθησαν δι' ἑαυτοὺς καί αὐτεκαλλιεργήθησαν.

Τί ἔπραξαν; Πρῶτον μὲν ἐκλάδευσαν κάθε περιττόν καί βλαβερόν, τὸ ὁποῖον ἠμπόδιζε νά παραχθῇ καρπός, ἄξιος διὰ τὴν θείαν ἀποθήκην. Ποῖα εἶναι τὰ ἐμποδίζοντα; Ὁ πλοῦτος, αἱ ἀπολαύσεις, ἡ ματαία δόξα, ὅλα τὰ μὴ μόνιμα καί παρερχόμενα, κάθε πάθος τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ σώματος βδελυρόν καί πονηρόν, ὅλοι οἱ ἐπηρμένοι λογισμοὶ τῆς διανοίας, κάθε ἄκουσμα καί κάθε θέαμα καί κάθε λόγον, πού βλάπτουν τὴν ψυχὴν.

Διότι εάν τις δέν κλαδεύση και δέν καθαρίσση τά βλαστήματα, αὐτά τῆς καρδίας, ἀδύνατον νά καρποφορήσῃ ζωὴν αἰώνιον.

///

Εἶναι δυνατόν, λοιπόν, και οἱ ἐν συζυγίᾳ ζῶντες νά φροντίζουν διά τήν ἀνωτέρω καθαρότητα, ἀλλά πάντως μέ πολλήν δυσκολίαν. Διά τοῦ το ὅλοι ὅσοι ἀπό τήν νεότητά των εἶδον μέ διαπεραστικόν βλέμμα τῆς διανοίας τήν αἰώνιον ζωὴν και ἐγένοντο ἐρασταί ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, ἀποφεύγουν τόν γάμον, ὅπως ἐπιβάλλεται, ἐπειδή, κατά τόν λόγον τοῦ Κυρίου "ἐν τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐγκαμίζονται; ἀλλ' ὡς" Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ εἰσιν". "Ὅστις, λοιπόν, θέλει νά εἶναι ὡς Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ και νά γίνῃ ὁμοιος μέ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀναστάσεως ἐκείνης, καθιστᾷ ἑαυτὸν ἀνώτερον ἀπό τήν ἔνωσιν τῶν σωμάτων εὐλόγως." Ἄλλωστε και ἡ αἰτία τῆς προπατορικῆς ἀμαρτίας ἦτο ἡ σύζυγος.

Ἐκεῖνοι, λοιπόν, ποῦ θέλουν νά μή δίδουν εἰς τόν διάβολον οὐδέποτε οὐδεμίαν ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ των, πρέπει νά μή συνάπτουν γάμον. Ἐάν δέ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τό σῶμα μας δυσκόλως κατευθύνεται και πειθαρχεῖ χάριν τῆς ἀρετῆς—μάλιστα και ὡς ἐναντιούμενον ἐκ φύσεως τό ἔχομεν μαζί μας—τί θά πάθωμεν εάν ἀξήσωμεν τάς δυσκολίας διά τήν ἀρετήν, συνδεδεμένοι μέ πολλά και διάφορα σῶματα;

Πῶς θά ἀποκτήσῃ τήν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς, διά τήν ὅποσαν ἀγωνίζεται, ἐκείνη ποῦ δένεται μέ σύζυγον, μέ τέκνα και συγγενεῖς; Πῶς θά σταθῇ ἀμερίμνως προσευχομένη πρὸς Κύριον, ὅταν ἔχῃ ἀναλάβῃ τάς φροντίδας τῶσων συγγενῶν; Πῶς θά ἔχῃ τήν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς ζῶσα εἰς τόσον πλῆθος;

Διά τοῦτο και ἡ πραγματικὴ παρθένος, νυμφευμένη τόν παρθένον ἐκ παρθένου γεννηθέντα και νυμφίον ἐκείνων, ποῦ ἔζησαν γνησίως ἐν παρθενίᾳ, ἀποφεύγει ὄχι μόνον τήν σαρκικὴν συζυγίαν, ἀλλά ὅλους τοὺς φίλους και συγγενεῖς ἐγκαταλείπει, διά νά δύναται νά λέγῃ μέ παρρησίαν, μαζί μέ τόν Ἀπόστολον Πέτρον, "ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα και ἡκολουθήσαμεν σοι".

Ἐάν ἡ ἐπίγειος νύμφη, ἀφήνῃ πατέρα και μητέρα, χάριν ἐνός φθαροῦ νυμφίου, και προσκολλᾶται εἰς αὐτόν, τί παράδοξον θά ἔπραττε μία παρθένος, εάν, κατά τήν Γραφήν, καμῆ και αὐτὴ τό ἴδιον και ἐγκαταλείψῃ τοὺς γονεῖς της, χάριν τοῦ ὑπερκοσμοῦ νυμφίου & τοῦ νυμφῶνος του;

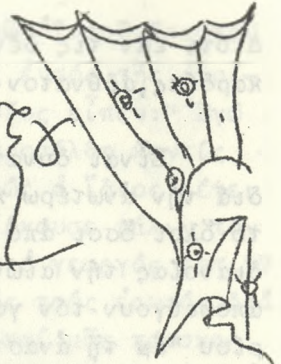
Πῶς δέ ἐκείνη, τῆς ὅποιας "τό πολίτευμα" εὕρσκεται εἰς τόν οὐρανόν, δύναται νά ἔχῃ συγγένειαν ἐπὶ τῆς γῆς; Πῶς δέ θά ἔχῃ σαρκικόν πατέρα ἢ μητέρα ἢ ἐξ αἵματος συγγενεῖς, ἐφ' ὅσον δέν εἶναι τέκνον σαρκός, ἀλλά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; (συνεχίζεται)

Ἐπίδοσις Μονάζοντος Θ.

Περὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ : I δ!

" Ἄλλο εἶναι, βεβαίως, τὸ νὰ διακρίνωμεν τὸν Μοναχισμόν ὡς θεῖον θεσμόν καὶ ἄλλο νὰ τὸν βλέπωμεν σαρκούμενον εἰς τινὰς μοναχοὺς. Δι' αὐτὸ καὶ δέν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸν ὑμνητὴν τοῦ Μοναχικοῦ βίου, τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, ὡς πολέμιον αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἤλεγχε σφοδρῶς τοὺς Μοναχοὺς, οἵτινες ἐσύχναζον εἰς τὰς πόλεις, ὡς ἀθλοῦς " τριοβολαίους " καὶ ἄλλοτε ἀπέτρεπε τοὺς πιστοὺς νὰ ἀναχωρήσουν διὰ τὰς Ἐρήμους, δυναμένους νὰ βοηθήσουν τὴν Ἐκκλησίαν πολεμοῦ μένην.

Ὁ Ἐπίσκοπος καὶ τὰ Μοναστήρια.

Οἱ πλεῖστοι τῶν Συνόδων ἐπέμβινον ἐπὶ τῆς ἀπόψεως, ὅτι ἡ ἐξάρτησις τῶν Μοναστηρίων ἐκ τοῦ Ἐπισκόπου-Μητροπολίτου, ὑπῆρξε μίᾳ ἀπὸ τὰς βασικὰς αἰτίας τοῦ μαρasmus τοῦ Μοναστικοῦ βίου. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ὑπεστηρίχθη ἰδιαιτέρως ἐν τῷ Ἀ' Συνεδρίῳ ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν.

Διὸ καὶ ὡς μέσον ἀποφυγῆς τοῦ Ἐπισκόπου εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν Μονῶν, ἐπροτάθη ὅπως ὑπαχθοῦν εἰς τὴν Σύνοδον, κατὰ τὰ πρότυπα τῶν Σταυροπηγίων, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοτέλεια καὶ αὐτοδιοικήσις των.

Ἡ ἐπιμονὴ τῶν " Μοναστικῶν παραγόντων " ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης, ὅπως, ἀντὶ τοῦ ἐποπτεύοντος τὰς Μονὰς συγκεκριμένου προσώπου τοῦ Ἐπισκόπου, τεθῆ ἡ ἀπόσποπος Σύνοδος, ἐλέγχει, δυστυχῶς, σὺν τοῖς ἄλλοις & τὴν ὑφισταμένην διάστασιν μεταξὺ Ἐπισκόπου καὶ Μοναχικοῦ βίου. Διότι, ἂν ὁ οἰκεῖος Ἐπίσκοπος ἐγνώριζε τὴν ἀξίαν τοῦ Μοναχισμοῦ, θὰ ἐγένετο παντοιοτρόπως προστάτης αὐτοῦ, ὅποτε θὰ ἦτο ἀδιανόητον νὰ ἐπιζητεῖται ἡ ἐκτόπισις του ἀπὸ τῶν Μονῶν, ὡς ἐμποδίζοντος τὴν προαγωγὴν τοῦ Μοναχικοῦ βίου.

Οἱ ἱεροὶ Ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες καὶ ἰδίᾳ οἱ πρῶτοι ἐπτὰ τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου, δίδουν συγκεκριμένα δικαιώματα εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἐπὶ τῶν Μοναστηρίων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἶναι χρήσιμος καὶ Ἐκκλησιαστικῶς ἀπαραίτητος ἡ παρουσία του. Πῶς τῶρα συμβαίνει νὰ

παραθεωρῶνται οἱ Ἱ.Κανόνες καὶ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ θεωρῆται υπεύθυνος τῆς παρακμῆς τῆς Μοναχικῆς ζωῆς;

Πῶς ὁ Ἐπίσκοπος, ὅστις, πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, ἐκκλησιολογικῶς εἶναι ἠνωμένος ὡς "χορδαὶ κιθάρα" μὲ τὸ ποίμνιόν του, ἐπομένως καὶ μὲ τοὺς Μοναχοὺς, δὲν εἶναι ἐπιθυμητὸς ὡς ἀλλοτριόφρων ἢ "ἀλλοτριοεπίσκοπος";

Πρέπει ἐνταῦθα νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι, μεταξὺ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν διευτυπώθησαν οἱ Ἱ.Κανόνες, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἐπισκόπου ἐπὶ τῶν Μοναστηρίων καὶ τῆς τελευταίας ἐκατονταετηρίδος, ἐν τῷ κλίματι τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἔχουν ἐπέλθῃ θεμελιώδεις διαφοροποιήσεις. Τότε ὁ Ἐπίσκοπος προήρχετο ἐκ τῶν Μοναχικῶν τάξεων, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε βιώσει ἐπὶ ἔτη ἀσκητικῶς. Ἐγνώριζε τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ ἔζη καὶ ἐν τῷ θρόνῳ του ὡς Μοναχός. Ἦτο, λοιπόν, αὐτονόητος ἢ θέσις του ὡς "ἐπισκόπου" τῶν Μονῶν.

Ἀπὸ τότε ὅμως, ὅπου οἱ Ἐπίσκοποι ἔπαυσαν νὰ εἶναι Μοναχοί, ἀρκοῦμενοι εἰς ἀπλὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τὰς Μονάς, ἀπέβησαν ἐπικίνδυνοι δι' αὐτάς ὡς φορεῖς κοσμικοῦ πνεύματος.

Ἐπομένως ἐξηγεῖται διατὶ ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἐπιβάλλεται ἡ αὐτοδιοίκησις των, ὡς "Συνοδικῶν", ἰσομενῶν πρὸς τὰ Σταυροπηγιακὰ, ἂν καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ δὲν λύεται τὸ πρόβλημα. Διότι & ἡ αὐτοδιοίκησις, ὑπὸ τινος προϋποθέσεις, εἶναι ὀλεθρία ὡς ἀποδεικνύουν ἔνια Σταυροπηγιακὰ καὶ Πατριαρχικὰ Μοναστήρια, τόσον τοῦ Ἑλλαδικοῦ κλίματος ὅσον καὶ τοῦ Ἀγίου Ὄρους.

Κοινόβιον-Ἰδιορρυθμόν

Μεταξὺ τῶν νόσων, ἐξ ὧν πάσχει ὁ ἀσθενῶν Μοναχισμός, ἀνεφέρθη ὑπὸ τῶν ἀγορητῶν τοῦ Συνοδίου καὶ τὸ ἰδιορρυθμόν σύστημα τῶν Μοναστηρίων. Πράγματι, ἀποτελεῖ φαινόμενον ἀντιπαραδοσιακόν καὶ νόθευσιν τοῦ Μοναχικοῦ βίου ὁ θεσμός τῶν ἰδιορρυθμῶν. Πρόκειται δι' ἕν σύστημα καθαρῶς "ἐλληνικόν", ἀφοῦ οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ὑπάρχει. Εἰς ὅλας τὰς Τοπικὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας εἶναι ἄγνωστον τὸ Ἰδιορρυθμόν. Ὁ δὲ σημερινὸς Πατριάρχης τῆς Αἰθιοπίας Θεοφιλος, ἐλθὼν τὸ 1955 εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐκπληττόμενος ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἰδιορρυθμα, ἔλεγε ὅτι, "ἔχομεν χίλια Μοναστήρια εἰς Αἰθιοπίαν, ἀλλὰ τὸ ἰδιορρυθμόν εἶναι εἰς ἡμᾶς ἄγνωστον.

Ἡ Δύσις ἔχει πλέον τῶν δύο χιλιάδων Μοναστηρίων χωρὶς ἕν ἰδιορρυθμόν. Καὶ ἡ Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία μετὰ τοῦ Ἀγίου Ὄρους ἔχει ἔξαιρετικῶς πολλὰ, εὐτυχῶς δὲ μετατρεπόμενα σταδιακῶς εἰς Κοινόβια, τὸ ὅσον διὰ Κανονισμῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ὧν καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων Μοναχῶν.

15 λαμβάνουν τήν λαμπρότητα τοῦ χρώματος.

Ἄλλὰ ἡ Ἥσυχία εἶναι διὰ τοὺς καθαρθέντας, διὰ τοὺς ὑψηλοὺς εἰς τήν ἀρετήν, διὰ τοὺς ἀποκτήσαντας "νοῦν ἡγεμόνα κατὰ παθῶν ὀλεθρίων", διὰ τοὺς "ἡγουμένους" ἑαυτῶν. Διδό καὶ ὁ ἅγιος Σάββας, ἀρχηγὸς τῆς ὁμωνύμου Λαύρας του, συναντηθεὶς μετὰ τοῦ συγχρόνου του ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, χαριτολογῶν τοῦ εἶπε: "Καὶ σύ μὲν, Θεοδόσιε, εἶσαι ἡγούμενος νηπίων, ἐγὼ δὲ εἶμαι ἡγούμενος ἡγουμένων".

Ἐπομένως τὸ ἰδιόρρυθμον δύναται νὰ νοηθῆῖ μόνον ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῷ ἀσκοῦνται "ἰδιορρυθμῶς", ἥτοι χωρὶς τήν Κοινοβιακὴν ὁμοιομορφίαν, Μοναχοὶ μὴ κηρῖζοντες τῆς βοηθητικῆς τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας Κοινοβιακῆς ὀργανώσεως. Οἱ ἀσθενεῖς τήν ψυχὴν, οἱ ἀγύμναστοι εἰς τὸν ἀδράτον πόλεμον, οἱ μὴ δι' ὑπακοῆς καὶ συντόνου ἀσκήσεως ἐνδυναμωθέντες καὶ καθαρθέντες, βεβαίως, κινδυνεύουν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἀπολέσουν τὸν προσανατολισμὸν των, νὰ ἀπατηθοῦν ἀπὸ τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας καὶ νὰ ναυαγήσουν ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ λιμένος.

Ἀπόπειρα συνθέσεως.

Τὸ Κοινόβιον, εἶναι βεβαίως ὁ ἡλεγμένος παραδοσιακὸς τύπος ὁμοιομόρφου, συλλογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Ὁ εἷς δι' ὄλους & ὄλοι διὰ τὸν ἕνα. Εἶναι εἷς ἐπίγειος οὐρανός, κατὰ τοὺς Πατέρας. Τὸ Κοινόβιον συγκεντρώνει τὰς προϋποθέσεις ἐκεῖνας, αἵτινες ἐπιτρέπουν ἀκεραίαν τήν ἐφαρμογὴν τῶν βασικῶν ἀρχῶν τοῦ Μοναχισμοῦ. Συγκρατεῖ ἀταλαντεύτως τοὺς Μοναχοὺς εἰς ὑπακοὴν καὶ ἀκτημοσύνην. Ἡ κοινὴ προσευχὴ, ἡ κοινοκτημοσύνη, ἡ ὑπὸ ἕνα πνευματικὸν Πατέρα διαποικίμανσις, ἡ κοινὴ Τράπεζα, ὅλα τὰῦτα ἀναπτύσσουν τήν κοινὴν ἀγάπην, τήν ἐν Χριστῷ ἐνότητα, καλλιεργοῦν τήν ταπεινώσιν, καθιστοῦν τὸν βίον συνεχῶς ἐλεγχόμενον καὶ "ἐμάρτυρον" καὶ γενικῶς βοηθοῦν εἰς τήν ἐν Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησιαστικοποίησιν τῆς Μοναχικῆς ζωῆς.

Βεβαίως, ὅλα αὐτὰ προϋποθέτουν, ὅτι ὁ ἡγούμενος συγκεντρώνει ἐν ἑαυτῷ τὰ ὑπὸ τῶν Πατέρων διατυπωμένα προσόντα, ὥστε νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ εἰρήνη, ἡ οἰκοδομὴ, ἡ ἀγάπη ἐν τῇ ἀδελφότητι. Ἄλλὰ πρέπει ἀμέσως νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ σύγχρονοι νεοί, ποῦ ἐπιθυμοῦν νὰ μονάσουν δὲν εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς παλαιοὺς εἰς τὸ ἦθος καὶ εἰς ὅλην τήν ψυχοπνευματικὴν δομὴν. Οἱ παλαιοί, ἐθιζόμενοι εἰς ἕνα κλίμα ἀπουσίας πολιτικῶν ἐλευθεριῶν, ἐμόρφωνον ταπεινὴν καὶ ὑπήκοον ψυχολογίαν καὶ εὐκόλως ὑπετάσσοντο εἰς μίαν Μοναστικὴν ἀδελφότητα. Κατὰ κανόνα δὲ, στεροῦμενοι τῆς δημιουργοῦσας τήν ἀνεξαρτησίαν τῆς σκέψεως καὶ τῆς προσωπικοῦ μορφώσεως, ἄνευ ἀντιστάσεως ἐδέχοντο τήν ἰσοπέδοσιν ἐν τῇ ἰσότητι τοῦ Κοινοβίου ἐν πᾶσιν.

Τό ιδιορρυθμον ούδαμοῦ ἔχει δικαίωσιν, ὕφ' ἣν μορφὴν ἐμφανίζεται ἡδη¹⁴
Ἡ ἱστορία τοῦ Μοναχισμοῦ καί ἡ μοναστική παράδοσις τὸ ἀγνοεῖ παν-
τάσιν, ὡς ἀνατρέπον τοὺς μοναχικοὺς σκοποὺς. Ἡ ὅλη δομὴ του συνί-
σταται ἐξ ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, τὰς ὁποίας καλλιεργεῖ καί εἶναι πι-
θανόν, ἂν τις δέν προσέξῃ, τὸ σύστημα τοῦτο νά μεταβάλλῃ, ὡς ἄλλη Κίρ-
κη, τοὺς θεοειδεῖς ἀνθρώπους εἰς δυστυχῆ ὄντα, ἀσαφοῦς τοποθετήσεως.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τουρκοκρατίας, τὸ ιδιορρυθμον, λόγῳ τῆς πο-
λυανθρωπίας, δέν ἐφαίνετο τόσον ἀντιπαραδοσιακόν. Ἦδη ὅμως, ὑπὸ τὸ ἄ-
πλετον φῶς τῆς κριτικῆς σκέψεως, ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου περιοχῆς, ἀπο-
καλύπτεται ὁ ἀντιμοναχικὸς χαρακτήρ του. Διότι ὑπὸ μίαν στέγην, δυνα-
τόν νά ἐφαρμοσθῇ τὸ Παύλειον, "ὅς μὲν πεινᾷ ὅς δέ μεθύει", ὑπὸ τὴν ἔ-
νοιαν τῆς ἀνισότητος. Διότι διασπᾷ τὴν ἐνότητα τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελ-
φότητος. Διότι καλλιεργεῖ τὴν φιλοκτημοσύνην, ἥτοι "τὸ ἔμδν καί τὸ
σόν", ὅπερ κατεκρίθη ὑπὸ τῶν Πατέρων ὡς πηγὴ παντὸς κακοῦ.

"Ἄλλωστε ἡ ἀπουσία ποιμένου καί ἡγουμένου καταργεῖ ἀπὸ τὸ τρί-
πτυχον τῆς Μοναχικῆς Ὁμολογίας τὴν μίαν καί βασιικωτάτην, τὴν ὑπακο-
ῆν. Ἡ δέ κτῆσις προσωπικοῦ βαλαντιοῦ καταργεῖ τὴν ἐτέραν, τὴν ἀκτη-
μοσύνην. Ἔστιν ὅτε δέ, προπαρασκευάζεται τὸ ἔδαφος καί διὰ τὴν κατὰ
ργησιν τῆς τρίτης.

Παρὰ ταῦτα ὅμως, δύναται τις νά παρατηρήσῃ ὅτι, τὸ ιδιορρυθ-
μον σύστημα ἀποτελεῖ, ὑπὸ τινας ὄρους, τὴν συνέχειαν τῶν Λαυρῶν, ποῦ
ἐνεφανίσθησαν τὸν 5ον αἰῶνα καί δέν ἐπέζησαν ἐπὶ πολὺ. Χαρακτηριστι-
κόν τοῦ Λαυρεωτικοῦ συστήματος ἦτο ἡ σύνθεσις Κοινοβίου καί ιδιορ-
ρυθμοῦ μέ βασιιν τὸν ἡγούμενον ἢ Ἀββᾶν ἢ Γέροντα, ἐποπτεύοντα ἐπὶ τῆς
ζωῆς τῶν Μοναχῶν.

Ἄλλ' ἐνταῦθα πρέπει νά διασαφηνίσωμεν, ὅτι οἱ ἐντὸς τῶν Λαυ-
ρῶν "ιδιορρυθμῶς" ζῶντες, ἦσαν Μοναχοὶ δοκιμοὶ εἰς τὴν προσευχὴν, τὴν
νηστείαν, τὴν ἀγρυπνίαν καί εἰς τὰς ἱεράς ἀσκήσεις. Καί, γενικῶς, εἰς
τόν "πρὸς τὰς ἀρχάς καί ἐξουσίας τοῦ σκότους" πόλεμον.

Οἱ οὕτω πως ἀσκούμενοι, ὑπὸ τὴν ἀγρυπνον παρακολοθησιν τοῦ Γέ-
ροντος, εὐρίσκοντο ἐντὸς τοῦ ἀσκητικοῦ παραδοσιακοῦ ρεύματος. Ἦσαν
οἱ ἐπιτυχόντες εἰς τὰ ἀθλήματα τῆς Κοινοβιακῆς παλαίστρας καί ἐπι-
ποθοῦντες μίαν ἀμεσωτέραν σχέσιν πρὸς τὸν νυμφίον των Χριστόν. Καί
πρὸς τοῦτο ἀπρητοῦντο ἡσυχαστικώτεροι ὄροι ζωῆς.¹

Διότι, ὡς γνωστόν, τὸ Κοινοβιον προσφέρεται ὡς ἓν προστάδιον, ὡς
ἓν "γυμνάσιον νηπίων", ὡς τὸ ἐχαρακτήρισαν ἅγιοι Πατέρες καί ὅπερ ἀ-
κολουθεῖται ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν τοῦ Κελλίου ἢ τοῦ "Καθίσματος". Κατὰ
δὲ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Σιναῖτην ἀποτελεῖ τὸ "κναφεῖον", ἔνθα λευ-
καίνονται τὰ ἔρια. Ἡ δὲ Ἠσυχία ἀντιπροσωπεύει τὸ "βαφεῖον", ὅπου

Οἱ σημερινοὶ ὅμως νέοι διαπλάθονται ἐντελῶς ἀντιθέτως. Ζῶντες ἐν ἐποχῇ ἐξάρσεως τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν μέχρις ἀναρχίας καὶ πε- παιδευμένοι συνήθως εἰς ἐπιστημονικὸν ἐπίπεδον, ἔχουν διαμορφώσει μί- αν ψυχολογίαν "κλειστήν", ἕνα ὀλοκληρωμένον, διὰ τῶν σπουδῶν, χαρακτῆ- ρα, μίαν "προσωπικότητα".

Ἡ μόρφωσις των καθιστᾷ τούτους κριτικούς τῶν πάντων—κατὰ τὸ: "ἡ γνῶσις φυσιοῦ"—καὶ πολὺ δυσκόλως ἐν ἀρχῇ ἀποφασίζουσιν νὰ ὑποτα- χθοῦν εἰς τὴν "μωρίαν" τῆς ἔνδοξοῦ σοφίας, ὡς καὶ εἰς τὰς φαινομενικῶς εὐτελεῖς πρακτικὰς διακονίας, ἐξ ὧν θὰ προκύψῃ ἡ καθαρσις, ἡ ταπεινώ- σις καὶ θὰ ἀνατελλῇ ἡ καθαρὰ πνευματικὴ θεωρία, τῆς σταδιακῶς ἔλλαμ- πομένης ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ψυχῆς των.

Ἐξ ἄλλου δέ, πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι οἱ σύγχρονοι νέοι ἔχουν ἕν- τινι μέτρον δικαιολογημένας ἀπαιτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγείρονται ἀπὸ αὐ- τὸ τὸ μορφωτικὸν καὶ διανοητικὸν των ἐπίπεδον καὶ τὸ ἰδιάζον ἦθος. Καὶ αἱ ἀπαιτήσεις αὐταί, ὡς ἔγγιστα, δύνανται νὰ συνοψισθοῦν:

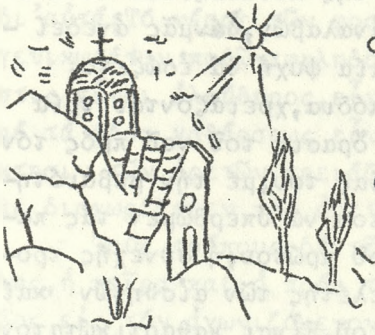
- 1) Γέροντας πνευματικούς, ὥστε νὰ δύνανται οἱ προσερχόμενοι νὰ πα- ραδώσουν ἀνεκδοκίως τὸν ἑαυτὸν των εἰς αὐτούς κατὰ πάντα.
- 2) Πνευματικὸν περιβάλλον ἀνάλογον πρὸς τὸ ἐπίπεδον των, πρὸς συμ- πνευματισμόν, πρὸς διαμόρφωσιν κοινῶν πεποιθήσεων & ἐν Χριστῷ ἔνωσιν.
- 3) Πρόγραμμα, ὥστε, νὰ ἀφιερῶνται εἰς οὐσιώδη ἐνδιαφέροντα, "δι' ἃ ἐξῆλθον" καὶ οὐχί εἰς πολυσχιδεῖς βιωτικὰς μεριμνας, κατὰ τὸ δυνατόν.
- 4) Ποιμαντικὴν μεριμναν ὑπὲρ ἑνὸς ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν, ἀποσκοποῦ- σαν εἰς τὴν ἀνάδειξιν "εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας..."
- 5) Προσεκτικὴν τέλεσιν τῶν Ἀκολουθιῶν, ὥστε νὰ δημιουργῶνται συν- θῆκαι Λατρείας τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχί συμβατικὴ ἐκτέλεσις τοῦ "Τυπικοῦ".
- 6) Ἐξασφάλισιν καταλλήλου πρὸς μονασμὸν περιοχῆς, τῆς ὁποίας ἡ ἡ- συχία θὰ ἀποτελῆ τὸ φυσικὸν κλίμα προσευχῆς, μελέτης καὶ θεωριῶν.

Ταῦτα δέ πάντα, ἐννοεῖται, ἐν ἀκραιφνεῖ Πατερικῇ γραμμῇ καὶ ἄ- νευ τοῦ "συσχηματισμοῦ" πρὸς τὰ κριτήρια τοῦ "αἰῶνος τούτου", δέν νο- μίζομεν ὅτι ἀποτελοῦν ὑπερβολικὰς ἀξιώσεις τῶν νέων καὶ ὅτι εἶναι ἕνα πρὸς τὴν Μοναστικὴν παράδοσιν.

Ἦδη ἐμφανίζεται πρὸ ἡμῶν τὸ πρόβλημα κατὰ τὸν σαφέστερον τρὸ- πον. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν, ὅτι δεόν νὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς μίαν νέαν σύνθεσιν, βάσις τῆς ὁποίας θὰ εἶναι ἡ μακρῶν πνευματικῆ καὶ ἀσκητικῆ πεῖρα καὶ ὁ πλεονάζων τύπος τῶν διανοητικῶς καὶ μορφω- τικῶς ἀνυψωμένων νέων ἀνθρώπων. Πρὸς τοῦτο δέ, δεόν ὅπως ὑπάρξουν αἱ κατάλληλοι συνθήκαι καλύψεως τῶν ἀξιώσεων τῶν εὐλαβῶν νέων. Ἄνευ αὐ- τῶν τῶν συνθηκῶν ἀπελιζόμεθα διὰ τὸ μέλλον τοῦ Μοναχισμοῦ.

(συνεχίζεται) θ.μ.δ.

Τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμεῶν Θεοδώρου ἑρμηνεύων ΘΕΟΡΗΤΙΚΟΝ β!

Ἐπίσης, ἡ φυσικὴ γνῶσις, ἣτις ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας, εἶναι καὶ αὐτὴ διπλῆ. Ἡ μὲν εἶναι φιλή, ὅταν ἐκεῖνος ποῦ τὴν ἔχει δέν τὴν ἐγεύθη διὰ πείρας, δι' αὐτὸ καὶ δέν ἔχει περὶ αὐτῆς οὐδεμίαν βεβαιότητα. Ἡ δὲ ἄλλη εἶναι ἔμπρακτος καὶ θὰ ἔλεγε κανεὶς ἔμφυχος, ἐπειδὴ διὰ τῆς πείρας ἡ γνῶσις αὕτη βεβαιούται καὶ εἶναι ἀληθῆς καὶ ἀσφαλῆς, ἀνωτέρα ἀπὸ ἀμφιβολίας.

Δεδομένων, λοιπόν, τούτων, τέσσαρα εἶναι τὰ αἴτια, ποῦ ἐμποδοῦν τὸν νοῦν εἰς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς: Πρῶτον μὲν εἶναι τὰ πάθη τῆς κακίας, τὰ ὅποια, λόγῳ τῆς συνθηείας, ὠθοῦν τὸν νοῦν πρὸς τὰ γηῖνα. Δεύτερον εἶναι αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος, αἱ ὅποια ἐλκύουν τὸν νοῦν εἰς τὰ φυσικὰ κάλλη. Τρίτον εἶναι ἡ ἐξασθένησις τῆς ἰκανότητος τοῦ νοῦ λόγῳ τοῦ συνδέσμου τοῦ πρὸς τὸ σῶμα. Διότι δέν συμβαί τὸ ἴδιον μὲ τὸν νοῦν καὶ τὰ νοητὰ, μὲ ὅ, τι συμβαίνει μὲ τὴν ὄρασιν καὶ τὰ ὀρατὰ ἢ μὲ τὴν αἴσθησιν καὶ τὰ αἰσθητὰ.

Νοῦν δὲ λέγω τὸ μέρος τῆς ψυχῆς, ἡ ὅποια εὐρίσκεται συνδεδεμένη ἀκόμη μετὰ τοῦ σώματος. Ἐπειδὴ οἱ ἄγγελοι, ὡς ἄυλοι νῶδες, βλέπουν καθαρῶτερον εἰς τὰ νοητὰ ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὄρασιν ποῦ βλέπει τὰ ὀρατὰ. Ὅπως οἱ ὀφθαλμοί, ὅταν πάσχουν, δέν βλέπουν τὰ ἀντικείμενα σαφῶς, ἀλλὰ συλλαμβάνουν συγκεχυμένα εἶδωλα, οὕτω καὶ ὁ νοῦς μας ἀντιλαμβάνεται τὰ νοητὰ. Μὴ δυνάμενος νὰ κατοπτρεύσῃ τὰ νοητὰ κάλλη ἐναργῶς, βεβαίως, οὔτε νὰ τὰ ποθήσῃ δύναται. Διότι κατὰ τὸ μέτρον τῆς γνώσεως ἀναλογεῖ ἡ ἔφεσις. Ἐπομένως, ἐπειδὴ τὰ αἰσθητὰ κάλλη προσπίπτουν περισσότερον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, πρὸς αὐτὰ κατασύρεται καὶ ὁ νοῦς. Ὁ νοῦς ζητεῖ νὰ χορτάσῃ ἀπὸ κάτι. Ἡ ἀπὸ τὸ ἅγιον ἢ ἀπὸ τὸ βέβηλον ἢ ἀπὸ τὰ ὑλώδη ἢ ἀπὸ τὰ νοητὰ.

Τέταρτον ἐμπόδιον εἶναι τὰ ἀκάθαρτα καὶ μισάνθρωπα πνεύματα τὰ ὅποια παγιδεύουν τὰς ψυχὰς διὰ μυρίων τεχνασμάτων διὰ τῶν αἰ-

18 σθητῶν, διὰ τοῦ λόγου, διὰ τοῦ νοῦ, διὰ πάσης τῆς κτίσεως. Καὶ ἂν ὁ Ἰησοῦς, ὁ τὸ πλανώμενον πρόβατον τοῖς ὤμοις ἀναλαβὼν, δάμῃς ἀνεδεῖ κνυενᾶνωτέρους τῶν δαιμονικῶν παγίδων, οὐδεμία ψυχὴ θὰ ἐσώζετο.

Ἄλλὰ διὰ νὰ διαφυγῶμεν ὅσα ἀνέφερα ἐμπόδια, χρειάζονται τρία πράγματα: Πρῶτον καὶ κύριον εἶναι ἡ συνεχῆς ὄρασις τοῦ νοῦ πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἡ ἀδιάλειπτος ἐπίκλησις τῆς βοηθείας του, μετὴν βεβαιότη-
τα, ὅτι ἂν δέν βοηθήσῃ ὁ Κύριος εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπερβῶμεν τὰς πα-
γίδας. Δεύτερον δέ, τὸ ὁποῖον καὶ προξενον τοῦ πρώτου, ἡ συνεχῆς τρο-
φή τῆς ψυχῆς διὰ πνευματικῆς γνώσεως καὶ μελέτης τῶν αἰσθητῶν καὶ
νοητῶν ὄντων καὶ ἡ διὰ τούτων θεωρία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι καθαρτικώτατον
τοῦ νοῦ ἡ μελέτη τῶν ὄντων καὶ ἀπαλλακτικόν τῆς ἐμπαθοῦς διαθέσεως
πρὸς αὐτά, ἀλλὰ καὶ ἀναγωγικώτατον πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ παντεχνήμο-
νος Λόγου. Διότι ἀπὸ τὰ θαυμαστά, τὰ καλὰ καὶ μεγάλα ἀναγόμεθα πρὸς
τὸ κάλλιστον καὶ μέγιστον καὶ θαυμαστότατον καὶ ἐνοπτριζόμεθα τὸ ὑ-
πέρκαλλον, τὸν Θεόν.

Ὅταν εἰς αὐτὰ στρέφεται ἡ διάνοια, ἀδύνατον νὰ μὴ ποθήσωμεν τὸ
ὄντως ἀγαθόν, τὸ ὁποῖον εἶναι συγγενές πρὸς τὸν νοῦν. Ὅταν, λοιπόν, ἡ
ψυχὴ ἐρασθῇ τὰ θεῖα, πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀρῆσκειται εἰς τὰ γῆϊνα, τὰ ὁποῖα
χωρίζουν ἀπὸ τὸν ἐραστήν; Καὶ πῶς δέν θὰ δουλαγωγῆσῃ τὴν σάρκα ὡς ἐ-
μποδιστικὴν τῆς θείας ἀπολαύσεως; Ἐάν καὶ μὲν ἀμυδρὰ ἐποπτεία ἀ-
ποσπᾷ τὸν νοῦν ἀπὸ τὰ γῆϊνα, πῶς μᾶλλον ὅταν θεωρήσῃ τὴν νοητὴν κα-
λλονὴν καὶ ἀξιοθάνῃ τὸ ἄπειρον ἐκεῖνο κάλλος, ἀπὸ τὴν νοητὴν τρυφήν
τοῦ ὁποῖου τίποτε δέν εἶναι ἱκανὸν νὰ τὸν χωρίσῃ;

Τρίτον αἴτημα, διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς μυστικῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ
Θεοῦ, εἶναι ἡ νέκρωσις τοῦ σώματος. Ἡ σὰρξ νεκροῦται διὰ νηστείας &
ἀγρυπνίας καὶ λοιπῆς ἀσκητικῆς κακοπαθείας. Οὕτω νεκροῦται ἢ μᾶλλον
συσταυροῦται τῷ Χριστῷ. Λεπτύνεται δέ καὶ καθαίρεται, γίνεταί ἐλαφρὰ,
εὐσταλής καὶ ἀκολουθεῖ εὐκόλως τὰς κινήσεις τοῦ νοῦ. Οὔτε ἀντιτείν-
ναι, ἀλλὰ συνυφούται τῇ διανοίᾳ. Χωρὶς τὴν νέκρωσιν αὐτὴν τῆς σαρκὸς
ὄλος ὁ ἀγὼν ματαιοῦται... .

Ὅταν, λοιπόν, ἡ σεβασμία αὐτὴ τριάς συμφωνήσῃ, γεννᾷ εἰς τὴν
ψυχὴν ὅλας τὰς μακαρίας ἀρετάς. Εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρῃς κακίας εἰς
τὴν ψυχὴν ἐκεῖνου, ποῦ ἐνεκολπώθη αὐτὴν τὴν τριάδα. Ἀντιθέτως θὰ εὔ-
ρῃς ὅλας τὰς ἀρετάς.

Ἡ ψυχὴ, ποῦ εἶναι προσδεδεμένη μετὴν ἐπιθυμίαν τῶν χρημάτων
καὶ τῆς κενοδοξίας, περιπλπτει εἰς πολλὰ πάθη. Εἶναι ἀδύνατον, ψυχὴ
προσηλωμένη εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν, νὰ ἀνυψωθῇ.

Ἐκεῖνη ἡ ψυχὴ, ποῦ ἐναθλεῖ εἰς τὰ τρία ποῦ ἀνέφερα, ἀφοῦ ἔλθῃ εἰς ἔ-
ξιν τοῦ ἀγαθοῦ, ἀποκλείεται νὰ ἀγαπᾷ πλοῦτον καὶ κενὴν δόξαν. Διότι

περί ποίων πραγμάτων γηϊνων θά φροντίση εκείνος, πού δέν ἔχει πάθος 19
δι' αὐτά; Τό νέφος τῶν φροντίδων συνίσταται ἐκ τῆς ἀναθυμιάσεως τῶν
γενικωτάτων παθῶν: φιληδονίας, φιλαργυρίας καί φιλοδοξίας. Ἐκεῖνος, ὁ
στις εἶναι ἐλευθερός, εἶναι καί ἀλλοτριός ὅπωςδῆποτε φροντίδων. Μαζί
μέ τά μέσα καθάρσεως εἶναι καί ἡ φρόνησις. Ἐἰς τόν ἀγῶνα πρός κατάρ-
κτησιν τῶν ἀρετῶν χρειάζεται ἀπαραιτήτως ἡ διακρίσις, διά τῆς ὁποί-
ας διαχωρίζομεν τās ἀρετās ἀπό τās κακίας. Αὐτό εἶναι ἡ φρόνησις.

Τοῦς τρόπους δέ τῆς χρήσεως τῶν πνευματικῶν ὄπλων καί τῆς πά-
λης, ἡ πεῖρα καί ὁ πρός τό σῶμα ἀγών θά διδάξῃ. Ἀκολουθεῖ καί ὁ φό-
βος εἰς τόν ἀγωνιζόμενον. Ὅσον περισσοῦτερος ὁ ἔρως πρός τό ἀγαθόν,
τόσον καί ὁ φόβος συναυξάνει. Πλησίον εἰς τήν ἐλπίδα διά τήν ἐπιτυ-
χίαν τοῦ σκοποῦ, εὐρίσκεται ὁ κίνδυνος τῆς ἀποτυχίας.

Ἄλλά διά νά ἐρμηνευθῇ τό θέμα τοῦτο μεθοδικώτερα, λέγω ὅτι καί
θε πράγματος ἡ σημασία φανεροῦται ἀπό τόν τελικόν σκοπόν του. Καί ὁ
τελικός σκοπός τοῦ ἀγῶνος τοῦτου εἶναι ἡ μακαριότης, ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν. Ἡ δέ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέν περιορίζεται μόνον εἰς τήν
ὄρασιν τῆς βασιλικωτάτης Ἁγίας Τριάδος, ἀλλά σὺν τῇ ὄρασει δέξον νά
ὑπάρχει ἡ θεία ἐνέργεια καί ἡ ψυχή νά πάσχη οἰονεῖ τά θεῖα.

Τό ἐνεδεές καί ἀτελές τῆς ἡμετέρας φύσεως ἀναπληροῦται ὑπό ἐ-
νεργείας θείας. Καί τοῦτο εἶναι ἡ τροφή τῶν νοερῶν δυνάμεων ἡ ἀναπλή-
ρωσις τοῦ ἐνδεοῦς διά τῆ θείας ἐκείνης ἐνεργείας. Ὑπάρχει εἰς κύκ-
λος αἰώνιος, ἀπό τοῦ Θεοῦ ἀρχόμενος καί εἰς Θεόν καταλήγων. Ὅσον κα-
νεῖς νοεῖ, τόσον ἐπιθυμεῖ. Καί ὅσον ἐπιθυμεῖ, τόσον ἀπολαύει. Ὅσον δέ
ἀπολαύει ἐνδυναμοῦται πρός νοήσεις καί πάλιν ἀρχίζει τήν ἀκίνητον
ἀκινήσιαν. Καί αὐτό εἶναι τό τέλος, πρός τό ὁποῖον κατατείνομεν.

Πρέπει ὅμως νά σκεφθῶμεν πῶς θά φθάσωμεν εἰς αὐτό τό τέ-

λος. Αἱ λογικαί ψυχαί, νοεραί ὑπάρχουσαι καί " βραχύ τι

παρ' ἀγγέλου ἡλαττωμένα", ἔχουν ὡς στάδιον ἀγῶνος

τόν παρόντα βίον. Ἐπαθλον δέ εἶναι ἡ αἰώνια

μακαριότης, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ δῶρον ἐπά-

ξιον τῆς θείας ἀγαθότητος καί δι-

καιοσύνης. Καί ἐνῶ φαίνεται, ὅ-

τι ἐξ ἰδίων ἰδρώτων λαμ-

βάνομεν τόν στέφανον

ὅμως μόνον ὁ ἀπει-

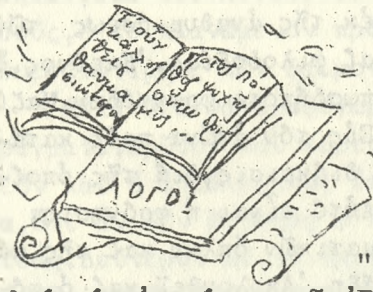
ροδωρός Θεός

τά πάντα

ῥί-
ζει.

(συνεχίζεται) Ἀπόδοσις Ἰ.Φ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

" Η ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ "

"Λόγος πολὺς γίνεται κατὰ τὰ τελευτᾶια ἔτη διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ θέμα ἠλεκτρίζει τὰ πνεύματα. Πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀποθέτουν εἰς αὐτὸ τὰς καλλιτέρας τῶν ἐλπίδων των, ἄλλοι πάλιν τὸ ἀντικρῦζουσιν μετὰ σκεπτικισμοῦ καὶ πληροῦνται φόβου. Διὰ μὲν τοὺς πρώτους ἀποτελεῖ τὸ αἴτημα τῶν καιρῶν, διὰ τοὺς δὲ τὸν πειρασμὸν τῆς ἐποχῆς μας".

Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ θέματος τούτου—"τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας μας ἓν τῶν μεγαλυτέρων συγχρόνων προβλημάτων καὶ ταράσσει τὰς συνειδήσεις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας"—εὗρεθεις ὁ ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν κ. Ἡλίας Βουλγαράκης, προέβη εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ὑπ' ὄφιν μελέτης, ἣτις ἀνεγνώσθη εἰς τὸ συνελευθὸν ἐν τῇ Ἰ.Μ. Πεντέλης Θεολογικὸν Συνέδριον πέρυσιν.

Εἶναι μία μελέτη Θεολογικὴ, διὰ τῆς ὁποίας ἐρευνᾶται τὸ πρόβλημα παμμερῶς. Ὁμολογουμένως ὁ σ. κινεῖται εἰς μίαν γραμμὴν "μεσότητος", ἀναλύων τὰς σκέψεις του, ἐκθέτων σαφῶς τὰς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεχῶς "σχοινοβατῶν"—κατὰ τὸ: " Ὁρθοδοξεῖν ἐστὶ σχοινοβατεῖν", τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Συνιστῶμεν τὴν μελέτην ὡς ὑπόδειγμα συμμετρίας σκέψεως & καθολικῆς συλλήψεως, κατὰ τὸ δυνατὸν, πάντων τῶν σχετιζομένων μετὰ τὸ ἐκτάκτως σοβαρὸν θέμα στοιχείων, ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ὁ μονομερὴς τολισμὸς τούτων, ὅπερ ἐξ ἴσου ἄγει εἰς τὴν "ὑπερβολὴν" ἢ "ἐλλειψιν!"

Παρά ταῦτα καὶ ἀνεξαρτήτως πρὸς τὰς δυσκόλως ἀναιρουμένας ἀφόγους Ὁρθοδόξως θέσεις τοῦ σ., ἅς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ παρατηρήσωμεν:

1) Παρ' ὅλην τὴν ἀμφιταλάντευσιν τοῦ σ., ὅπως υἱοθετήσῃ τελικῶς ὡς ὄρον τὴν λέξιν "ἀνανέωσις", διὰ τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα, φρονοῦμεν ὅτι ἤχεῖ, κατὰ τρόπον ἀπρόδοντα εἰς τὸ Θεανθρώπινον Σῶμα, τὴν Ἐκκλησίαν, Αἱ προσαγόμεναι περιπτώσεις "ἀνανεώσεως", δὲν ἦσαν εἰμῆ ἱστορικὰ & ἐνυπάρχοντα δυνάμει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συμβεβηκότα, ἐκδηλούμενα ἐν τῇ ἱστορικῇ ἀνελλίξει αὐτῆς, οὐδεμίαν δὲ παρέχοντα ὑποφῆαν ὡς ἀνανεοῦν τὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Καὶ 2) Ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε "γηρᾷ" διὰ νὰ χρῆζῃ ἀνανεώσεως. Καὶ μὲ-

νον ή προβολή τοῦ αἰτήματος τούτου δύναται νά ἔχη μοιραίας συνεπεξί21
ας διά τήν ένδότητα τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδέ πρέπει νά λησμονῆται ὅτι, ἀ-
σχέτως πρὸς τήν ἔλευθερίαν αὐτῆς, ὅπως προβαλεῖν εἰς τινας ἀναθεωρή-
σεις, μὴ ἀπτομένας τῆς οὐσιώδους αὐτῆς ζωῆς, τὸ ἀμετάβλητον τῆς Ἐκ-
κλησίας εἶναι κατοχυρωμένον ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἰδίᾳς διά τοὺς ἔλλοχεύον-
τας κινδύνους τῶν σχισμάτων.

Μίαν "ἀνανέωσιν" γνωρίζει η Ἐκκλησία. Τὴν ἀνανέωσιν τῶν μελῶν.
Τὴν ἀνανέωσιν τῶν ποιμένων, τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ποιμνίου, τὴν ἀνανέω-
σιν τῶν θεολόγων. Ἡμῶν μὴ ἀνανεουμένων, πᾶσα "ἀνανέωσις" προσθήκην ἀ-
τελευτήτων μόνον κακῶν θά προκαλέσῃ εἰς τὸν λαόν τοῦ Θεοῦ.

"Ἄλλωστε, ἡ ἀνά τοὺς αἰῶνας συντελουμένη ἀνεπαισθήτως "ἀνανέω-
σις" οὐδέποτε προεμελετᾶτο." Ἦρχετο ἀφ' ἑαυτῆς. Ἀλλά καί μέ ποῖα κρι-
τήρια θά γίνῃ μία "ἀνανέωσις"; "Ὅσον καί νά θέλωμεν νά ἴδωμεν τὰς
προθέσεις τῶν "ἠλεκτριζομένων", ἀπό τὸ ένδεχόμενον τῆς ἀνανεώσεως,
συμπαθῶς, δέν δυνάμεθα νά μὴ καταληφθῶμεν ὑπὸ φρίκης.

Ἐάν ὁ καλός καί σεμνός ὑφηγητής εἰσήρχετο εἰς τὸν "γνόφον
τῆς θεολογίας, ἔνθα τὰ ἄ τ ρ ε π τ α καί ἀπλᾶ καί ἀπόλυτα μυστήρι-
α", θά ἔβλεπεν ἐκεῖθεν "ὧν ἔχομεν χρεῖαν". Ἦδη διατρέχοντες τὸ στά-
διον τῆς καθάρσεως, διατελοῦντες ὑπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν ψεκτῶν πα-
θῶν, μὴ καταλαμπόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, μὴδέ λαβόντες τὸ χά-
ρισμα τῆς θεολογίας, "ἐμβατεύομεν εἰς ἃ οὐχ' ἐωράκαμεν" καί ἐπόμε-
νον εἶναι νά ἀστοχῶμεν.

Ἄλλ' ὑπάρχει ἡ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου. Ἡ Ἐκκλησία φαίνε-
ται ὅτι εἶναι στατική, αἱ ψυχαὶ κουράζονται καί ζητοῦν ἀλλαγὴν, "ἀ-
νανέωσιν". Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι στάσις, εἶναι κίνησις, εἶναι πο-
ρεία. Καί ὅσοι συμπορεύονται ζοῦν καί φωτίζονται καί "ἀλλάζουν" ἡ
μέρα τῆ ἡμέρα καί "ἀπό δυνάμεως εἰς δύναμιν". Καί περὶ θοῦνται κατ' ἐμ-
πειρίαν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι "στῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας!" Ἀ-
δύνατον δέ νά αἰσθανθοῦν τὴν ἀνάγκην "ἀνανεώσεως" ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς
ὁποίους "ἔπνευσεν ἡ θεόρρυτος χάρις" καί εἶναι "λάμποντες, ἀστράπτο-
ντες, ἠλλοιωμένοι" καί "πάσχουν ὀθνεῖαν ἀλλοίωσιν εὐπρεπεστάτην". Ὁ
, τι δέ μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι αὐτοί, ὡς αὐθεντικά ἐκκλησιαστικά κρι-
τήρια. -- Καί αὐτοί εἶναι οἱ ἀνά τοὺς αἰῶνας Ἅγιοι.

Ἡ ἀναφορά τοῦ σ. εἰς "ἀνανεωτικὰς" πράξεις τῆς ἐν ἐξελίξει ἀ-
ρχαίας Ἐκκλησίας δέν πείθει. Διότι ὅ, τι προσελήφθη ὡς ἄριστον ἐπα-
γιώθη διά τῆς μακραίωνος πείρας. Ἐδημιουργήθη ἔθος, τὰ ἔθη δημιουρ-
γοῦν παραδόσεις καί αἱ παραδόσεις ἐκφράζουν τὴν οὐσίαν καί τὴν φυ-
σιογνωμίαν τῆς Ἐκκλησίας. Καί φωνὴ τοῦ ἀγίου Πνεύματος εἶναι τό "μὴ
μεταίρε ὄρια αἰῶνια ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες σου". Καί ἀνάγκη ἀνανεώσεως
τῆς θεολογίας βέν ὑφίσταται. Τῶν θεολόγων, ναί. θ. μ. δ.

"Τρόποι βελτιώσεως τῆς Κατηχητικῆς προσφορᾶς
τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν νεολαίαν".

Εἶναι ἐξαιρετικῶς παρήγορον καὶ ἐλπιδοφόρον τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν μελέτην του αὐτῆν, ὁ π. Γεώργιος Καψάνης, παρουσιάζει σαφῶς τὴν ἀπὸ πολλοῦ λησμονημένην ἀλήθειαν τῆς ἀγίας μας Ἐκκλησίας, περὶ τῆς Διακονίας τοῦ Λόγου, ὡς Μυστηριακοῦ Λειτουργήματος, μίαν ἀλήθειαν θεμελιώδους ὄντως σημασίας. Καὶ ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ἀνυπολογίστως εὐεργετικάί αἱ συνέπειαι τῶν ὅσων προτείνει πρὸς βελτίωσιν τῆς Κατηχήσεως, ἂν τελικῶς ἐφαρμοσθῶν ἐν τῇ πράξει. Διότι τοὺς τρόπους τῆς βελτιώσεως αὐτῆς ἀντλεῖ ὁ σ. ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Παρακαταθήκης καὶ ὄχι ἐκ "διδασχῶν ποικίλων καὶ ξένων".

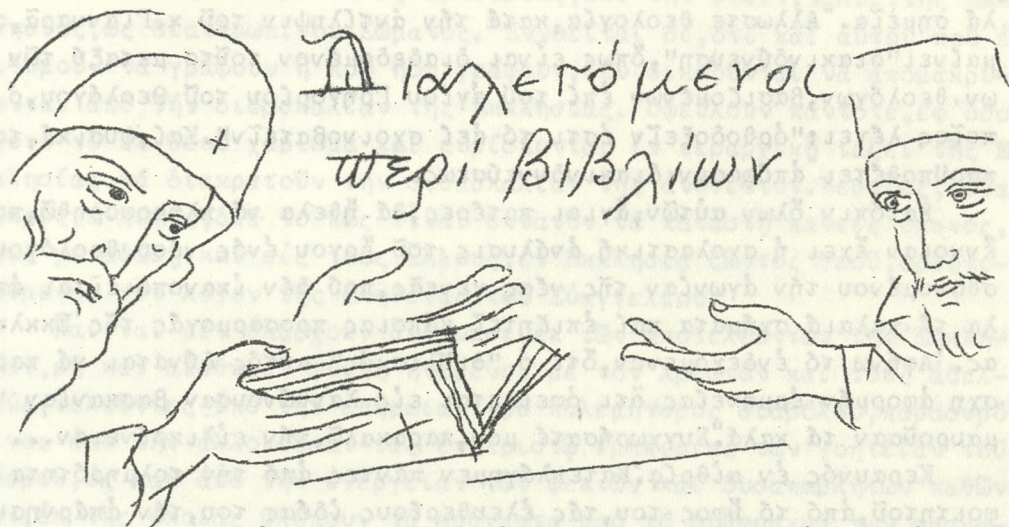
Οὕτω, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρήσῃ τοὺς Κατηχητὰς ὡς "συνεργάτας" μιᾶς συνήθους παιδαγωγικῆς προσπάθειας, τὴν ὁποίαν "κατ' ἄνθρωπον" ἐνεργοῦσα πραγματοποιεῖ ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ὀρθότατα τοὺς ἀντιλαμβάνεται μὲ τὰ κριτήρια τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως, ὡς "Λειτουργοὺς Ἰησοῦ Χριστοῦ... ἔ ρ ο υ ρ γ ο ῦ ν τ α ς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ... ἐν δυνάμει Πνεύματος". (Ρωμ. ιε' 16, 18)

Ἐπομένως, συμπεραίνει, Κατηχητὰς δὲν ἴμπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλοι ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς, τοὺς μόνους κανονικῶς "ἐγκεχειρισμένους τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου"—Μ. Βασίλειος—ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων.

Ὁρθοδοξότατα δὲ προτείνει ἐν συνεχείᾳ, ὅπως, οἱ τυχόν ἐπιστρατευόμενοι πρὸς βοήθειαν τῶν Ἱερέων χαρισματοῦχοι ἐνοριῖται, ἀποτελοῦν εἰδικὴν Ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἐκκλησίας Παράδοσιν καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν Ἱ. Κανόνων, χειροθετούμενοι μάλιστα καὶ ἀναλαμβάνοντες "διακονίαν Ἐκκλησιαστικὴν",

Εἴμεθα σύμφωνοι, ὅτι ὄχι μόνον ἀπλῶς εὐκταία εἶναι μία τοιαύτη διὰ χειροθεσίας ἀναβίωσις τοῦ ἀρχαίου θεσμοῦ τῶν Κατηχητῶν, ἀλλ' ἀπολύτως ἐπιτακτικὴ, ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἡμέρας μας, ὅτε "βέβηλοι κενὸ φωναὶ καὶ ἀντιθέσεις" τέλνουν ἐκ τῶν ἔσω νὰ σμικρύνουν τὰς τεραστίαις πνευματικὰς ἀποστάσεις τῶν διαφόρων Ὁμολογιῶν πρὸς τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, εἴτε ἐν γνώσει εἴτε ἐν ἀγνοίαις, υἱοθετοῦντες πεπλανημένας μεθόδους καὶ ἀντιλήψεις, ὡς ἐκεῖναι περὶ γενικῆς ἱερωσύνης, ἀποστολικότητος καὶ διακονίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἄνευ χαρισματικῆς Δωρεᾶς καὶ ἱεραρχικῆς κατατάξεως ἐν αὐτῇ.

Πάντως εἶναι λυπηρὸν ὅτι, ἐνῶ παρήλθε διετία ὅλη ἀπὸ τῆς ἐκφωνήσεως τῆς σημαντικῆς αὐτῆς εἰσηγήσεως, οὐδεμίαν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν προτάσεων τοῦ π. Γεωργίου ἐσημειώθη κίνησις, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἡγέτας τῆς Κατηχήσεως, ὥστε νὰ ἐπακολουθήσῃ φυσικῶς καὶ ἡ ἀρτίως τοῦ περιεχομένου αὐτῆς. Συγχαίρομεν τὸν π. Γεώργιον. δ. τ.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τῆς συνομιλίας, ὁ Γέρων Ἀσκη - τῆς μᾶς παρέθεσεν λιτὴν ἐν Ἐρῆμῳ τράπεζαν, εἰς τὴν ὁποίαν παρεκάθη - σεν ὁ ὑποτακτικὸς του, ἡμεῖς καὶ εἷς φιλοξενούμενος τοῦ μεγάλου Γέ - ροντος φοιτητῆς τῆς θεολογίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀνελαίου τραπέζης τῆς ἀγάπης, ὁ φοιτη - τῆς, ὅστις μέχρι τότε ἐσιώπα, διετύπωσε μὲ πολλὴν σεμνότητα τὰς κρί - σεις του εἰς ὅσα εἶχομεν εἶπει. Καὶ συνέχισεν:

-Θά ἤθελα νὰ σᾶς πληροφορήσω, ἅγιοι Πατέρες, εἶπεν, ὅτι ἡμεῖς εἰς τὸν "κόσμον" δέν "φιλοκοσκινίζομεν" ἕνα βιβλίον, πού ἐμφανίζει ἔ - στω καὶ τὰς πλέον παραδόξους ἰδέας. Κινοῦμενοι ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ σεβασμοῦ τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, τὸσον ὁ γράφων ὅσον καὶ οἱ ἀνα γινώσκοντες, αἰσθανόμεθα ὅτι δοκιμαζόμεθα μᾶλλον, παρά ὅτι διατελοῦ - μεν ὑπὸ τὴν ἀνελευθέραν πίεσιν μιᾶς κατεστημένης αὐθεντίας. Βεβαίως ἡ πίστις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δέν πρέπει νὰ τίθεται ἐν ἀμφιβόλῳ. Ἄλλ' αὐτὸ δέν πρέπει νὰ μᾶς ἐμποδίῃ ὅπως καταθέτωμεν τὰς καθημερινὰς ἐ - μπειρίας μας, ἐν τῇ ἀναζητήσει τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ὠραίου, τοῦ καλοῦ, τοῦ αὐθεντικοῦ...

Ἐάν, σεβαστοὶ μου Γέροντες, σφάλλωμεν γράφοντες, θά μᾶς τὸ εἶ - πουν, θά μᾶς πείσουν προηγουμένως καὶ θά ἀλλάξωμεν γνώμην. Πέραν τοῦ του πρὸς τί ν' ἀνησυχῶμεν διὰ τὰ ἐνδεχομένως κακῶς γραφέντα; Ἐκτὸς τοῦ γεγονότος ὅτι, οἱ πολλοὶ διαβάζουν χωρὶς νὰ πολυενδιαφέρονται ἀ πόκλειστικῶς διὰ τὰς προσωπικὰς ἰδέας ἐκάστου συγγραφέως, ὅσον διὰ τὸ ἂν αἱ ἰδέαι συμφωνοῦν μὲ τοὺς παλμούς τῶν καρδιῶν των.

Ἄκριβῶς ἐπειδὴ γνωρίζω τὴν σύγχρονον νοοτροπίαν, μᾶλλον ἔκ - πληξὶν αἰσθάνομαι διὰ τὴν ὑπερβολικὴν σημασίαν, πού δίδετε εἰς τὰ ἅ

24 φευκτα λάθη ενός βιβλίου, το όποιο, δεν είναι δυνατόν, να μη έχει κα-
λά σημεία. "Άλλωστε θεολογία, κατά την αντίληψιν του κ. Γιανναρά, ση-
μαίνει "διακινδύνευση", όπως είναι διαδεδομένο τουτο μεταξύ των νέ-
ων θεολόγων, βασιζομένων επί του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, ο ό-
ποϊος λέγει: "όρθοδοξείν έστι τό άεί σχοινοβατεΐν". Καί, φυσικά, τουτο
προϋποθέτει άποφασιν διακινδυνεύσεως.

Κατόπιν όλων αυτών, άγιοι πατέρες, θά ήθελα να πληροφορηθώ, ποίαν
έννοιαν έχει ή σχολαστική άνάλυσις του έργου ενός νέου θεολόγου, αί-
σθανομένου την άγωνίαν της νέας γενεάς, που δεν ίκανοποιείται από ό
λα τά παλαιά σχήματα και έπιζητεΐ κάποιας προσαρμογάς της Έκκλησί-
ας. Άφήνω τό ένδεχόμενον, ότι ο "διυλισμός" αυτός δύναται να παρά-
σχη άφορμήν έρμηνείας, ότι όφείλεται εις λανθάνουσαν βασκανίαν "ά-
μαυρούσαν τά καλά". Συγχωρήσατέ μου, παρακαλώ, την ειλικρίνειαν...

Κεραυνός έν αίθρί. Κατεπλάγημεν πάντες από την τολμηρότητα του
φοιτητού, από τό ύφος του, τάς έλευθερούς ιδέας του, την άπάρνησιν
σχεδόν πάσης αυθεντίας, την έλλειψιν σεβασμού πρός Μοναχούς πολιω-
θέντας εις τόν άγώνα της εύσεβείας, ώς και από την αίχημήν περί λαν-
θανούσης βασκανίας.

Άντιλαμβανόμεθα όλοι, ότι μία συζήτησις μέ ένα καταφανώς έπηρ-
μένον νέον, όστις, υπό τό πρΐσμα της έν των σπουδών του οίησεως, μάς
έβλεπε μέ πολλήν συγκατάβασιν και ώς άμυήτους εις τά θέματα της "ύ-
ψηλης θεολογικής διανοήσεως". Πάντως οι πατέρες ήσαν άπαθεΐς, δεν έ-
πειράχθησαν, αλλά μάλλον θά προσηύχοντο μυστικώς ύπέρ του παιδίου.

Παρά ταυτα άπετόλμησα να σφιγγομετρήσω, έν τώ προσώπω του νεοφύ
του τουτου, την άναρχικήν κάπως νοοτροπίαν της συγχρόνου νεότητος.

-Έΐπατε, εύλογημένε άδελφέ, ότι σεΐς, οι άνθρωποι της έποχής, δεν
άποδίδετε ιδιαιτέραν σημασίαν εις τά βιβλία, τόσον από την άποψιν έ
κεινων που γράφουν όσον και από την πλευράν εκείνων που διαβάζουν.

Άντιλαμβάνομαι ότι, έξω της περιοχής της Έκκλησίας δεν ύπάρ-
χει ούδέν άντικειμενικόν κριτήριον, καμμία δεσμευσις έξέ Όμολογίας,
καμμία αυθεντία και έκαστος, έφ' όσον εύρίσκεται εις τό σκοτός της ά-
γνωσίας και της άπιστίας, έπόμενον είναι να μή γνωρίζη τί ζητεΐ. Άν-
τιλαμβάνομαι έπίσης, ότι δύναται να διαβάξη όλα τά βιβλία μέ την ί-
δίαν διάθεσιν ένδιαφέροντος ή άδιαφορίας, να εύαρεστεΐται ή να δυσα-
ρεστεΐται, να άποδεχεται ή να άπορρίπτη κατ' άναλογίαν πρός την άπή-
χησιν που έχουν εις την άπροσανάτολιστον ψυχήν του.

Άλλ' έντός του χώρου της Έκκλησίας, νομίζω, όπως και σεΐς ώς ά
γιον μέλος της πρέπει να φρονεΐτε, ότι έμπολιτεύεται ή ένδοτης, ήτις
πηγάζει από "τό αυτό φρονεΐν", από την ένωσιν της έν Χριστῷ αγάπης,

ἀπό τὰς κοινὰς πνευματικὰς ἐμπειρίας, ἀπό τὴν φύσιν, τέλος, τῆς Ἐκ- κλησίας, ὡς Θεανθρωπίνου Σώματος. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι καὶ αὐτοὶ πού ἐπιθυμοῦν νὰ γράφουν ἢ πού ἤδη γράφουν, δέν δικαιοῦνται νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅφειλουν πάντοτε, ἐφ' ὅσον ἔχουν τὸ ἐκ Θεοῦ χάρισμα καὶ εὐρίσκονται ἐν ἱεραρχικῇ τάξει τῆς Ἐκκλησίας, νὰ διακρατοῦν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνθρώπου. Βεβαίως, εἶναι μακρὸς ὁ λόγος, διὰ τὸ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ καταστῇ κανεὶς ἱκανός, ὅπως μεταδώσῃ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ἐν Ἐκκλησίᾳ ζῶντος Θεοῦ, ὀρθοτομοῦμενον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου.

Καὶ ναὶ μὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ κατ' αἴσθησιν ψυχῆς ἠνωμένοι μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, τελοῦντες ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ πολεμήτορος διαβόλου, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὴν ἀλλοιοῦσαν τὰς ἐν Χριστῷ ἐμπειρίας των γοητείαν τοῦ κόσμου, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν ψεκτῶν καὶ δυσάποβλήτων παθῶν των, ἐκ τῆς ὁποίας βλέπουν τὰ πράγματα ὑπὸ τὸ διάφραγμα των φασματοσκοπικῶς, οἱ ὁποῖοι παραπαλοῦν ἐσωτερικῶς καὶ εἶτα ἐκδηλοῦν ὡς ὀρθὰ τὰ πεπλανημένα φρονήματά των, πρὸς βλάβην ἀσφαλῶς τῶν πιστῶν.

Τότε, συνέχισα, δέον νὰ ἐφαρμόζεται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: "Ἐάν δέ ἀμαρτήσῃ εἰς σέ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετὰ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σοῦ ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐάν δέ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα". Ἐάν δέ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπέ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐάν δέ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός & ὁ τελώνης". (Ματθ. ιη' 15-17) Καὶ αὐτὸ τὸ κάμνει ἡ Ἐκκλησία διὰ νὰ διασώσῃ τὴν ἐνδοτητά της, ἐν τῇ τηρήσει τῆς "Διδαχῆς".

Λοιπὸν, ἀφοῦ ἐρωτᾶτε ἀδελφέ, εἶπα ἐν συνεχείᾳ, ποῖαν ἔννοιαν ἔχει ἡ σχολαστικὴ ἀνάλυσις τοῦ ἔργου ἐνὸς νέου θεολόγου, ὅσας πληροφορῶ, ὅτι, ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας, εἴμεθα ὑποχρεώμενοι ὅπως ἐπισημαίνωμεν τὰς κενοφωνίας, ὕστερα ὅπως καλοῦμεν τοὺς σφάλλλοντας καὶ ὑποδείξωμεν εἰς τοὺτους τὰ ἀντορθόδοξα φρονήματά των. Καὶ ἂν μὲν ἀναγνωρίσουν τὴν πλάνην των, τότε, κατὰ τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας, κατ' ὑποχρέωσιν καὶ ἀπὸ τὴν ἐκ ταπεινώσεως ἀνάγκην τῆς ὁμολογίας τῶν δημοσίᾳ κηρυχθεισῶν φθοροποιῶν κακοδοξιῶν των, ὀφείλουν, κατὰ τὸ "ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται", ὅπως δημοσίως ἀνακαλέσων ὅσα ἔβλαψαν καὶ βλάπτουν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, νοθεύων τὴν "Διδαχὴν" καὶ δημιουργοῦν σχίσματα μετὰ τῶν πιστῶν.

Ἐάν πάλιν, συνεπλήρωσα, ἐπιμένοντος τοῦ διαβολικοῦ νέφους ἐν τῇ ψυχῇ, ἢ ἀπὸ ἐγωϊσμὸν ἀρνηθοῦν "οἱ πλανώμενοι καὶ πλανῶντες" νὰ ἀναγνωρίσουν τὰ λάθη των, τότε ἡ Ἐκκλησία ὑποχρεοῦται νὰ ἀξιώσῃ δη-

μοσία ἀναγνώρισιν τῶν ἀντορθοδόξων ἰδεῶν των. Καί ἂν μὲν ταπεινωθῶν καὶ δεχθῶν, ἐκερδήθησαν οἱ ἀδελφοί, τὰ αἰρετικὰ βιβλία ἀποσύρονται ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν, ἢ διασαλευθεῖσα ἐνότης ἀποκαθίσταται καὶ αἱ συνειδήσεις ἡρεμοῦν. Ἐάν δὲ παρακούσουν καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τότε ἐκβάλλονται αὐτῆς ὡς οἱ ἐθνικοὶ καὶ οἱ τελῶναι. Αὐτὸ εἶναι τὸ φρόνημα τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας μας.

Ἐπομένως, ἀδελφέ, συζητοῦμεν τὸ ἔργον τοῦ κ. Γιανναρᾶ διὰ νὰ ὑποδείξωμεν τὰ μὴ Ὁρθόδοξα σημεῖα τῶν γραπτῶν του, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ὁμολογήσῃ τὰ λάθη του, διὰ νὰ σταματήσῃ ἢ φθορᾶ εἰς τὰς συνειδήσεις. Αὐτὸ κάμνουν οἱ στοιχειωδῶς τίμιοι μὲ τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Ἄλλ' ἔάν σέῃς καὶ ἄλλοι τινεὶς ἢ οἱ πολλοί, ἂν θέλετε, ἀδιαφοροῦν διὰ τὸ τί λέγεται ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον μία κραυγαλέα ἀντινομία πρὸς τὴν πίστιν σας, ἀλλὰ δημιουργεῖ καὶ τὰς ἀσφαλεστέρας προϋποθέσεις, διὰ νὰ μεταβληθῇ ἡ ὁμοφρονούσα καὶ ἠνωμένη ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ Ἐκκλησία, εἰς περιοχὴν συγχύσεως ποικίλων φρονημάτων, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν μερισμὸν εἰς ἀπείρους ὁμάδας ἢ "ὁμολογίας". Δηλαδή θὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς ἓνα Ὁρθόδοξον προτεσταντισμὸν. Συμφωνεῖτε;

—Μὲ αὐτὰ πού εἶπατε, πᾶτερ, ἀπεκρίθη ὁ φοιτητῆς, ἀφήνετε νὰ ἐννοηθῇ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζεται ἐλευθερίαν σκέψεως εἰς τοὺς Ὁρθόδοξους πιστοὺς καὶ ὅτι· τελοῦμεν ὑπὸ μίαν καταδυναστείαν ἐνὸς κατεστημένου.

Ἄλλὰ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν εὐρέθη ποτὲ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ δημιουργήσῃ μίαν ἐξωτερικὴν αὐθεντίαν, πρὸς διασφάλισιν τῆς ἀληθείας. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Δυτικὴν, ἐνεπιστεύθη τὴν τεκμηρίωσιν τῶν πεποιθήσεών της, ὅχι εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ὅπως ἐκείνη, ἀλλὰ εἰς τὴν προσωπικὴν ἐμπειρίαν τῶν μελῶν της, τῶν μετεχόντων τῆς κοινῆς Τραπέζης της. Καὶ ἡ λειτουργικὴ αὐτῆ ἐμπειρία, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀντικειμενικοποιηθῇ. Δηλαδή οὐδὲν ἐκφραστικὸν μέσον δύναται νὰ ἀποδώσῃ ἀποδεικτικῶς τὴν ἐμπειρίαν αὐτῆν.

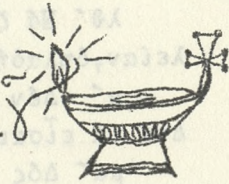
Ἐπομένως, πῶς εἶσθε τόσο βέβαιος, πᾶτερ, συνέχισεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ διαφωνήσῃ σύσσωμος, εἴάν τῆς προσαγάγετε κατηγορούμενον τὸν, κατὰ τὴν γνώμην σας; "πταίσαντα ἀδελφόν"; Νομίζω δὲ, ὅτι πολλοί θὰ συμφωνήσουν μὲ πολλὰς ἀπόψεις τοῦ κρινομένου θεολόγου. Ἐγὼ ἔτσι φρονῶ...

"Ἄλλωστε, ὅπως σᾶς εἶπα, "Ὁρθόδοξεῖν ἐστὶ τὸ ἀεὶ σχοινοβατεῖν" καὶ ὅχι κίνησιν εἰς ἓνα κοινὸν τόπον. Ὁ νοῦς ἐλεύθερος, πρέπει νὰ ἀφήνεται εἰς τὰ ἐξ ἀγάπης καὶ πόνου πτερυγίσματά του, πρὸς τὴν θεῖαν ἀορισίαν, εἰς ἀναζήτησιν τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ." Ὅχι μὲ δουρικδοτητα, ἀποπεριδεῖ συνελδῆσιν, νὰ δεσμεύωμεν τὰς ἐμπνεύσεις μας. Ἐλπίζω νὰ γίνωμαι ἀντιληπτὸς, σεβαστοὶ πατέρες... (συνεχίζεται) Ἰοναχὸς Β.

Περὶ Προσευχῆς

εὐαγγεῖον τῆς Ποντικῆς

τὰ πρῶτα κεφάλαια.

λ* Όταν ὁ ἅγιος Ἄγγελος ἔρχεται εἰς βοήθειαν, ἀθρόως ὄλοι οἱ ἐνοχλοῦντες δαίμονες ἐξαφανίζονται. Καί κατόπιν ὁ νοῦς μέ πολλήν δύναμιν καί ἄνεσιν προσεύχεται. Ἄλλοτε πάλιν, ὅταν ὑφιστάμεθα τὸν συνήθη πόλεμον, ὁ νοῦς ἀγωνίζεται ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ὑψωθῆ. Διδότι τὰ διάφορα πάθη τοῦ ἀφῆρεσαν τὴν δύναμιν. Ὅμως, ἐπιμόνως ὁ νοῦς ζητῶν εὐρήσει καί κρούονται ἀνοιγήσεται αὐτῷ.

λα* Τῆ προσεύχεται νὰ γίνουιν τὰ θελήματά σου. Διδότι πάντως δέν συμφωνοῦν μέ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Νὰ προσεύχεται μᾶλλον, καθὼς ἐδιδάχθης, λέγων· γενηθήτω τὸ θέλημά σου εἰς ἐμέ. Καί σέ κάθε πρᾶγμα ὁμοίως νὰ αἰτῆς, διὰ νὰ γίνεταί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διδότι ὁ Θεός θέλει τὸ καλόν καί συμφέρον τῆς ψυχῆς σου, ἐνῶ σὺ δέν ζητεῖς αὐτό.

λβ* Πολλάκις προσευχηθεῖς ἐζήτησα ἐκεῖνο πού ἐνόμισα καλόν. Ἐπέμεινα δέ εἰς τὸ αἰτημά μου, ἐκβιάζων παραλόγως τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐμὴ ἀφῆνων εἰς τὴν σοφίαν του νὰ οἰκονομήσῃ εἰς ἐμέ ὅ,τι ἦτο συμφέρον. Ὅταν ὅμως ἔλαβα τὸ αἰτηθέν, ἐστεῦν ἠρῆθη κατόπιν πολύ, διότι δέν προτίμησα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καί ἀπεδείχθη ὅτι, ὄντως δέν ἦτο συμφέρον μου, ὅπως ἐνόμισα.

λγ* Τί τὸ ἀγαθόν ἂν ὄχι ὁ Θεός; Ἐπομένως ἅς ἀφήσωμεν εἰς αὐτόν τὴν φροντίδα καί ὅλα θά εἶναι εὐλογημένα. Διδότι ὁ ἀγαθός ὁπωσδήποτε ἀγαθὰς χορηγεῖ δωρεὰς.

λδ* Μὴ θλίβεσαι ὅταν δέν λαμβάνεις ἀπὸ τὸν Θεόν ἐκεῖνο πού ζητεῖς. Ὁ Θεός θέλων νὰ σέ εὐφραγῆσῃ περισσότερον σέ ἀφήνει νὰ παραμένῃς εἰς τὴν προσευχὴν. Διδότι τί τι' ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἔνωσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ καί τὴν μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν;

λε* Ἀπερίσπαστος προσευχὴ εἶναι τελεία νόησις τοῦ νοῦ. (Ἐντόπισις τοῦ νοῦ εἰς μόνον τὸν Θεόν).

λστ* Προσευχὴ εἶναι ἀνάβασις τοῦ νοῦ πρὸς τὸν Θεόν.

λζ* Ἐάν ποθῆς νὰ προσευχηθῆς, χωρίσου ἀπὸ τὰ σύμπαντα, διὰ νὰ κατακτῆσῃς τὸ πᾶν.

λη* Προσευχῆσου πρῶτον, ὅπως καθαρισθῆς ἀπὸ τὰ πάθη σου. Δεύτερον, ὅπως ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν καί τὴν λήθην (τῶν πνευματικῶν).

28 Καί τρίτον, ὅπως σέ σκεπάσῃ ὁ Θεός ἀπό τὰς πτώσεις καί^Μ ἔγκαταλείψῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου.

λθ' Νά ζητήσῃ προσευχόμενος μόνην τήν δικαιοσύνην καί τήν βασιλείαν, δηλαδή τήν ἀρετήν καί τήν γνώσιν. Ὅλα τά ἄλλα θά ἀκολουθήσουν.

μ' Δέν εἶναι δίκαιον νά προσεύχῃσαι μόνον ὑπέρ τοῦ ἑαυτοῦ σου. Διά νά εἶσαι μιμητής τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, νά προσεύχῃσαι ὑπέρ πάντων.

μα' Δός προσοχήν. Ἐρεύνησε ἄν κατά τόν καιρόν τῆς προσευχῆς σου εὐρίσκεισαι μόνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἦπως, ἀγαπῶν ἀνθρώπινους ἐπαίνοους, παρατείνεις τήν προσευχήν σου ἀπό κενοδοξίαν.

μβ' Εἴτε κατά μόνας προσεύχῃσαι εἴτε μετὰ ἀδελφῶν, μή προσεύχῃσαι ἀπό συνήθειαν, ἀλλά μέ μέθεξιν τῆς ψυχῆς σου, μέ αἴσθησιν.

μγ' Αἴσθησις προσευχῆς εἶναι συγκέντρωσις τοῦ νοῦ, μέ εὐλάβειαν, μέ κατάνυξιν καί ὀδύνην ψυχῆς καί μέ ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτιῶν, συνουσιολογίαν ὑπό ἐσωτερικῶν στεναγμῶν.

μδ' Ἐάν εἰς τόν καιρόν τῆς προσευχῆς ὁ νοῦς σου σκορπιζέται, ἀκόμη δέν ἔμαθε ὁ νοῦς σου νά προσεύχεται ὡς οἱ Μοναχοί, ἀλλά εἶναι ἀκόμη κοσμικός, διαφέρων μόνον κατά τό ἐξωτερικόν σχῆμα.

με' Φύλαττε τήν μνήμην σου μέ δύναμιν κατά τήν προσευχήν σου, διά νά μή σοῦ εἰκονίζῃ ὅ,τι ἔχει προσλάβει. Ἀλλά νά διεγείρῃς τόν νοῦν σου εἰς τήν κατανόησιν τοῦ ἔργου τῆς προσευχῆς. Συνήθως ὁ νοῦς ἀποσπᾶται ἀπό τήν μνήμην εἰς τήν ὥραν τῆς προσευχῆς.

μς' Ὅταν προσεύχῃσαι, ἡ μνήμη σοῦ φέρει εἰκόνας παλαιῶν ὑποθέσεων, ἡ νέας φροντίδας ἢ τὰ πρόσωπα ἐκείνων πού σέ ἐλύπησαν.

μζ' Ὁ δαίμων πολυ φθονεῖ τόν προσευχόμενον ἄνθρωπον. Δι' αὐτό & μετέρχεται πᾶν μέσον διά νά ματαιώσῃ τόν σκοπόν τῆς προσευχῆς. Δέν ὀκνεῖ νά φέρνῃ νοήματα διαφόρων πραγμάτων διά τῆς μνήμης καί νά διερεθίζῃ ὅλα τά πάθη, ἐνεργῶν εἰς τήν σάρκα, διά νά ἐμποδίσῃ τήν θεῖαν προθυμίαν τοῦ προσευχομένου καί τήν ἔνωσιν του μέ τόν Θεόν.

μη' Ὅταν ὁ πονηρός δαίμων, παρ' ὅλας τὰς μηχανάς του, δέν κατορθώσῃ νά ἐμποδίσῃ τήν προσευχήν τοῦ ἀγωνιζομένου, ἐλαττώνει ὀλίγον τόν πόλεμον. Ὑστερα ἐκδικεῖται τόν προσευχηθέντα, ἀνάπτων αὐτόν εἰς ὀργήν, διά νά ἐξαφανίσῃ τήν καλήν κατάστασιν ἐκ τῆς προσευχῆς, ἢ τόν διερεθίζει εἰς σαρκικάς ἡδονάς διά νά μολύνη τήν ψυχὴν του.

(συνεχίζεται. Ἀπόδοσις: Ἰουστίνου Μονοτρ.

" Α Θ Ω Ν Ι Κ Ο Ι Δ Ι Α Λ Ο Γ Ο Ι "

Ὁρθόδοξον Περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπό Ἀγιορειτῶν Μοναχῶν

Ἑπεύθυνος: Θεόκλητος Μοναχός Διονυσιάτης

Διανέμεται δωρεάν & συντηρεῖται δι' εἰσφορῶν προαιρετικῶν.

Ἐπιστολαί: Μοναχόν Θεόκλητον Διονυσιάτην, Καρυάς-ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ.

ΑΘΩΜΗΚΟ ΛΑΛΩΣΙ

ΑΠΟΡΕΤΙΚΟΝ ΤΕΡΠΟΝΙΚΟΝ
© ΚΟΥΡΤΟΥ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՊԵՐՏՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՊԵՐՏՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

Μουσική στην Αρχαία Ελλάδα

4

Ποιητικοί Στίχοι

ΕΘΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ